

SALDUS RAJONA
ATTĪSTĪBAS BIEDRĪBA

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Nacionālā
attīstības plāns

**SALDUS RAJONA
ATTĪSTĪBAS
BIEDRĪBAS
SABIEDRĪBAS
VIRZĪTAS
VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS
STRATĒGIJA **V1.0**
2023.-2027. gadam**

2023

SATURS

STRATĒGIJAS KOPSAVILKUMS.....	4
SASKAŅOTĪBA AR VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS DARBĪBAS TERITORIJĀ ESOŠO PAŠVALDĪBU PROGRAMMĀM UN SASAISTE AR CITIEM VIETĒJĀ MĒROGA ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM.....	6
1. ESOŠĀS SITUĀCIJAS IZVĒRTĒJUMS	7
1.1. DARBĪBAS TERITORIJA.....	7
1.1.1. <i>Vispārējs ģeogrāfisks apskats</i>	<i>7</i>
1.1.2. <i>Sociālekonomisks apskats.....</i>	<i>12</i>
1.1.3. <i>Vietējās rīcības grupas darbības teritorijas pamatojums</i>	<i>19</i>
1.2. PARTNERĪBAS PRINCIPA NODROŠINĀŠANA.....	20
1.3. TERITORIJAS STIPRO UN VĀJO PUŠU, IESPĒJU UN DRAUDU IZVĒRTĒJUMS	21
1.4. TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS VAJADZĪBU IDENTIFICĒŠANA UN POTENCIĀLA ANALĪZE	27
1.5. STARPTERITORIĀLĀS UN STARPVALSTU SADARBĪBAS VAJADZĪBU NOVĒRTĒJUMS.....	28
2. STRATĒGISKĀ DAĻA.....	30
2.1. VĪZIJA UN STRATĒGISKIE MĒRĶI.....	30
(TOSTARP STARPTERITORIĀLĀS UN STARPVALSTU SADARBĪBAS MĒRĶI)	30
2.2. SASNIEDZAMIE REZULTĀTI.....	31
2.3. INOVATĪVO RISINĀJUMU IDENTIFICĒŠANA.....	32
3. RĪCĪBAS PLĀNS	34
3.1. RĪCĪBAS PLĀNS 2023.–2027. GADAM KOPĒJĀS LAUKSAIMNIECĪBAS POLITIKAS STRATĒGISKĀ PLĀNA 2023.–2027. GADAM INTERVENCĒ "DARBĪBU ĪSTENOŠANA SASKAŅĀ AR VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJU, TOSTARP SADARBĪBAS AKTIVITĀTES UN TO SAGATAVOŠANA"	34
3.1.1. <i>Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai</i>	<i>36</i>
3.2. CITA ĀRĒJĀ FINANSĒJUMA NEPIECIEŠAMĪBA UN PIESAISTĪŠANAS NOVĒRTĒJUMS	39
4. SABIEDRĪBAS VIRZĪTAS VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANA UN NOVĒRTĒŠANA, NEIETVER PROJEKTU VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJUS.....	40
4.1. VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS INFORMĀCIJAS TĪKLU VEIDOŠANAS APRAKSTS UN SADARBĪBAS NODROŠINĀŠANA AR DAŽĀDĀM TĀS DARBĪBAS TERITORIJĀ ESOŠAJĀM ORGANIZĀCIJĀM	40
4.2. PAPILDINĀTĪBAS NODROŠINĀŠANA AR EIROPAS SAVIENĪBAS KOHĒZIJAS POLITIKAS PROGRAMMU 2021.–2027.GADAM SPECIFISKAJIEM ATBALSTA MĒRĶIEM UN EIROPAS SAVIENĪBAS ATVESEĻOŠANĀS UN NOTURĪBAS MEHĀNISMA PLĀNU	41
4.3. PROJEKTU VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJU NOTEIKŠANAS PRINCIPI UN KĀRTĪBA, TOSTARP INTEREŠU KONFLIKTA NOVĒRŠANA	44
4.4. SABIEDRĪBAS VIRZĪTAS VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAS UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANAS PROCEDŪRA	47
4.5. SABIEDRĪBAS VIRZĪTAS VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAS ORGANIZĀCIJA	48
5. FINANSĒJUMA SADALES PLĀNS.....	50

Saīsinājumi

CSP	Centrālā statistikas pārvalde
ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
IKT	Informācijas komunikācijas tehnoloģijas
LAD	Lauku atbalsta dienests
LEADER	<i>no franču val.:</i> Saiknes starp darbībām lauku ekonomikas attīstībai
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
MVU	Mazie un vidējie uzņēmumi
NVO	Nevalstiskā organizācija
Pašvaldība	Saldus novada pašvaldība
SAM	Specifiskais atbalsta mērķis
SMU	Skolēnu mācību uzņēmumi
SRAB	Saldus rajona attīstības biedrība
Stratēģija	Saldus novada Sabiedrības virzīta vietējā attīstības stratēģija 2023.- 2027. gadam
VRG	Vietējā rīcības grupa

STRATĒGIJAS KOPSAVILKUMS

Biedrība “Saldus rajona attīstības biedrība, kas darbojas kā vietējā rīcības grupa (turpmāk – SRAB vai VRG), ir sagatavojusi sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju 2023.-2027.gadam (turpmāk – Stratēģija), iestrādājot tajā idejas, kas saņemtas projekta “Zelta lāpsta “(2020-2023) īstenošanas laikā, pamatojoties uz pētījumiem par teritoriju, Pašvaldības plānošanas dokumentu analīzi un statistikas datu analīzi, astoņu fokusgrupu ieteikumiem.

Stratēģijas īstenošanas teritorija ir Saldus novads: Saldus pilsēta, Brocēnu pilsēta, Blīdenes, Cieceres, Ezeres, Gaiķu, Jaunaucē, Jaunlutriņu, Kursišu, Lutriņu, Nīgrandes, Novadnieku, Pampāļu, Remtes, Rubas, Saldus, Šķēdes, Vadakstes, Zaņas, Zirņu, Zvārdes pagasts.

Stratēģijas vīzija: Saldus novads - piesaistoša, mūsdienīga un daudzveidīga teritorija ar spēcīgu vietējo identitāti un izglītotām, dzīvotspējīgām iedzīvotāju kopienām un ilgtspējīgu uzņēmējdarbību.

Atslēgvārdi Stratēģijā: sadarbība, kopprojekts, dialogs, vietējie resursi, vieds, digitāls, attālināts, mobils, inovatīvs, bioekonomika, ilgtspēja, līdzdalība, mūsdienīga infrastruktūra, laimīgs un apmierināts iedzīvotājs, dzīves kvalitāte un ilgtspējīga lauku un uzņēmējdarbības vide.

Izstrādājot Stratēģiju, lielākais izaicinājums bija atbildēt uz jautājumu, kā lauku teritorija var palīdzēt pati sev, kā sabalansēt iedzīvotāju ikdienas pamatvajadzības, piemēram, ceļu seguma kvalitāte, dzīvojamā fonda nepieciešamība, pakalpojumu pieejamība tuvāk dzīvesvietai, interneta pieslēgums, mobilitāte, ar jaunām vēsmām, ko piedāvājam iedzīvināt ar LEADER finansējuma palīdzību, piemēram, aprites ekonomika, inovācijas, publicitāte. Attālināto pakalpojumu attīstību un darba iespējas apdraud interneta pieslēguma kvalitāte lauku teritorijā, īpaši, pierobežā ar Lietuvu. Veidojas pretruna: digitalizācija, digitālā transformācija un neatbilstoša sakaru kvalitāte.

Nākamais izaicinājums bija sabalansēt LEADER finansējuma piedāvājumu ar citu Eiropas Savienības, valsts, Pašvaldības un SIA SCHWENK Latvija atbalsta fondu finansējuma piedāvājumu, piemēram, mūžizglītības iespējas Nodarbinātības valsts aģentūras programmās, uzņēmējdarbības, tai sk. sociālās uzņēmējdarbības programmās, ko piedāvā LIAA, Attīstības finanšu institūcija Altum, Ekonomikas ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, kā arī atsevišķas programmas mazajām lauku saimniecībām, jauniešiem u.c.

Analizējot plānošanas dokumentus, pētījumus, statistiku, vietējo ļaužu vajadzības un uzklusot fokusgrupu viedokli, Stratēģijā izvirzīti 3 mērķi (M), kā arī 5 rīcības (R) mērķu sasniegšanai:

- ❖ M1 Spēcināt vietējo ekonomiku: R1 Uzņēmējdarbība; R2 Lauku biļete;
- ❖ M2 Spēcināt vietējās kopienas un vietas pievilcību: R3 Kopiena; R4 Jauniešu iniciatīva;

- ❖ M3 Spēcināt viedo ciemu attīstību, veicināt līdzdalību un starpterritoriālo un starpvalstu sadarbību (uzņēmējdarbība un kopiena) - R5 Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība.

Galvenais finansējuma avots Stratēģijas mērķu sasniegšanai un rīcību īstenošanai – Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (turpmāk – ELFLA) atbalsts. Lai palielinātu ieguldījumu vietējās teritorijas attīstībā, var tikt piesaistīts cits ārējais finansējums.

VRG darbības teritorijā tiek nodrošināta teritoriālā, mērķa grupu, ekonomiskā pārstāvniecība, kā arī uzņēmējdarbības nozaru pārstāvju sabalansēta interešu pārstāvniecība. Vietējo varu pārstāv domes izvēlēts delegāts.

SASKAŅOTĪBA AR VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS DARBĪBAS TERITORIJĀ ESOŠO PAŠVALDĪBU PROGRAMMĀM UN SASAISTE AR CITIEM VIETĒJĀ MĒROGA ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

N. p. k.	Saldus novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2022.-2038. gadam stratēģiskie mērķi (SM)	Saldus novada attīstības programma 2022.-2028. gadam vidēja termiņa prioritātes (VTP)	Stratēģijas mērķis (M) un rīcība (R)	Rezultāta rādītājs mērķim
1	SM3 Attīstību un augstu pievienoto vērtību veicinoša uzņēmējdarbības vide	VTP3 Daudzveidīga, inovatīva un pieejama uzņēmējdarbības vide	M1 Spēcināt vietējo ekonomiku R1 Uzņēmējdarbība R2 Lauku biļete	Attīstīti esošie/ dibināti jauni uzņēmumi Saldus novadā
				Radītas darbavietas
				Darbinieku dalība mācībās
				Jaundibināto uzņēmumu skaits lauku teritorijā, izņemot Saldus pilsētā
2	SM1 Apmierināta sabiedrība un laimīgas ģimenes SM2 Daudzveidīga, pieejama un droša vide	VTP1 Iedzīvotāju vajadzībās balstīti publiskie pakalpojumi VTP2 Ilgtspējīga, kopienu iniciēta un atbalstīta dzīves telpa	M2 Spēcināt vietējās kopienas un vietas pievilcību R3 Kopiena R4 Jauniešu iniciatīva	Uzlabota pakalpojumu pieejamība, kvalitāte un sasniedzamība tai skaitā inovatīvi pakalpojumi
				Dažādotas sabiedriskās aktivitātes, tai skaitā inovatīvas, sociāli iekļaujošas
				Iesaistīto jauniešu skaits, kuri gūst labumu no īstenotās iniciatīvas
3	SM1 Apmierināta sabiedrība un laimīgas ģimenes SM2 Daudzveidīga, pieejama un droša vide SM3 Attīstību un augstu pievienoto vērtību veicinoša uzņēmējdarbības vide	VTP1 Iedzīvotāju vajadzībās balstīti publiskie pakalpojumi VTP2 Ilgtspējīga, kopienu iniciēta un atbalstīta dzīves telpa VTP3 Daudzveidīga, inovatīva un pieejama uzņēmējdarbības vide	M3 Spēcināt viedo ciemu attīstību, veicināt līdzdalību un starpteritoriālo un starpvalstu sadarbību (uzņēmējdarbība un kopiena) R5 Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība	Teritoriālās vienības, kas gūst labumu
				Īstenota viedo ciemu iniciatīva

1. ESOŠĀS SITUĀCIJAS IZVĒRTĒJUMS

1.1. DARBĪBAS TERITORIJA

Novads	Novada pilsētas un novada pagasti
Saldus novads ¹	Saldus pilsēta, Brocēnu pilsēta, Blīdenes, Cieceres, Ezeres, Gaiķu, Jaunaucē, Jaunlutriņu, Kursīšu, Lutriņu, Nīgrandes, Novadnieku, Pampāļu, Remtes, Rubas, Saldus, Šķēdes, Vadakstes, Zaņas, Zirņu, Zvārdes pagasts. Administratīvais centrs - Saldus.

1.1.1. VISPĀRĒJS ĢEOGRĀFISKS APSKATS

N.p.k.	Rādītāji	Raksturojošs lielums	Apraksts
1	Novada platība un izvietojums ²	2179,43 km ²	Saldus novads robežojas ar Lietuvas Republiku, Dienvidkurzemes, Kuldīgas, Tukuma un Dobeles novadiem. Ar Lietuvas Republiku robežojas Ezeres, Rubas, Vadakstes un Nīgrandes pagasti. Centrēts ceļu izvietojums uz Saldus pilsētu, teritoriju šķērso A kategorijas ceļš Liepāja – Rīga, dzelzceļa līnija, Liepājas un Ventspils ostas tuvums, pierobežas tuvums. Salīdzinoši tuvu atrodas lielās valstspilsētas (Rīga, Ventspils, Liepāja, Jelgava). Mažeiki (Lietuva) ir nozīmīgs rūpniecības centrs, pierobežas iedzīvotāji ir arī potenciāli pakalpojumu saņēmēji VRG teritorijā.

¹ Saldus novada raksturojums. Pašvaldības mājas lapa. Pieejams: <https://saldus.lv/par-mums/raksturojums/> [skatīts 24.04.2023.]

² Reģionu, novadu, pilsētu un pagastu kopējā un sauszemes platība gada sākumā 2022 – 2023. CSP mājas lapa. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_ENV_DR_DRT/DRT011 [skatīts 24.04.2023]

2	Būtiskākie attīstības un apdzīvotuma centri, teritorijas attīstības indekss	Saldus Brocēni Ezere	Administratīvais un reģionālais nozīmes attīstības centrs - Saldus. Novada nozīmes attīstības centri - Brocēni un Ezere³. Saskaņā ar novadu teritorijas attīstības līmeņa indeksu (pēc 2020.gada datiem (19.08.2021.redakcijā) bij. Saldus un Brocēnu novadu attīstība ir vērtējama kā viduvēja Latvijas līmenī bez izteiktām pozitīvām vai negatīvām svārstībām⁴. 20 lielākie uzņēmumi pēc darbinieku skaita ir koncentrējušies teritorijā ap Saldu - Novadnieku, Saldus, Lutriņu pagasts un Brocēnu pilsētu⁵.
3	Iedzīvotāju skaits (CSP dati par 2023, 2022 un 2021) ^{6,7}	2023 – 26529 2022 – 26688 2021 – 27110	Turpinās iedzīvotāju skaita samazinājums, taču tas, kā liecina statistikas dati, notiek lielākoties zemās dzimstības, nevis migrācijas dēļ. Pagasti ar lielāko iedzīvotāju skaitu 2023. gadā - Novadnieku (1504), Saldus (1373), Zirņu (1328), Lutriņu (1082), Nīgrandes (1065) pagasts. Lielākās apdzīvotās vietas 2023. gadā pēc iedzīvotāju skaita ir Saldus (9493), Brocēni (2824), Druva (981), Ezere (515), Kalni (442) un Lutriņi (419). Vismazāk apdzīvotās vietas ir Striķi (63), Jaunauce (112), Vadakste (143), Zaņa (165), Šķēde (209). Iedzīvotāju skaits pieaudzis Brocēnu pilsētā. Tas varētu būt skaidrojams ar jaunas dzīvojamās mājas Rīgas ielā 2 nodošanu

³ Saldus novada attīstības programma 2022. - 2028. gadam: Saldus novada pašreizējās situācijas raksturojums. Pieejams: <https://saldus.lv/pasvaldiba/dokumenti/attistibas-programma-2022-2028/>

⁴ Teritorijas attīstības indekss. VRAA mājaslapa, skatīts 29.05.2023. Pieejams: <https://www.vraa.gov.lv/lv/teritorijas-attistibas-indekss>

⁵ Lielākie uzņēmumi Saldus novadā (pēc darbinieku skaita). SIA LURSOFT statistika. Pēc pieprasījuma [skatīts 13.06.2023.]

⁶ Pilsētu (blīvi apdzīvotu) un lauku (reti apdzīvotu) teritoriju iedzīvotāju skaits reģionos, pilsētās, novados un pagastos (pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā) 2022 – 2023. CSP mājas lapa. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_IR_IRS/IRS051/ [skatīts 02.06.2023.]

⁷ Iedzīvotāji pēc dzimuma un vecuma grupām reģionos, pilsētās, novados, pagastos, apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās gada sākumā (pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā) 2021 – 2023. CSP mājas lapa. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_IR_IRD/IRD081/table/tableViewLayout1/ [skatīts 02.06.2023.]

			ekspluatācijā 2022.gadā. Kvalitatīva dzīvojamā fonda pieejamība, sekmējusi arī iedzīvotāju skaita pieaugumu Jaunlutriņu pagastā, kas kā “Viedais ciems” mērķtiecīgi strādā, paaugstinot daudzdzīvokļu dzīvojamo māju energoefektivitāti. ⁸																				
4	Iedzīvotāju sadalījums pa vecuma grupām (%) ⁹	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Vecums</th><th>2023</th><th>2022</th><th>2021</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0-14</td><td>15,99</td><td>15,97</td><td>15,99</td></tr> <tr> <td>15-24</td><td>10,74</td><td>10,66</td><td>10,71</td></tr> <tr> <td>25-65</td><td>52,23</td><td>52,63</td><td>52,80</td></tr> <tr> <td>65+</td><td>21,04</td><td>20,74</td><td>20,50</td></tr> </tbody> </table>	Vecums	2023	2022	2021	0-14	15,99	15,97	15,99	15-24	10,74	10,66	10,71	25-65	52,23	52,63	52,80	65+	21,04	20,74	20,50	Bērnu un jauniešu īpatsvars saglabājas nemainīgs, iedzīvotāji darbības vecumā samazinās, bet virs darbības vecuma - palielinās. Lielākā daļa iedzīvotāju ir vecumā 25-65 gadi. Dati liecina par tendenci, kas aktuāla visā Eiropā - iedzīvotāju novecošanās.
Vecums	2023	2022	2021																				
0-14	15,99	15,97	15,99																				
15-24	10,74	10,66	10,71																				
25-65	52,23	52,63	52,80																				
65+	21,04	20,74	20,50																				
5	Iedzīvotāju sadalījums pa dzimumiem ¹⁰	<u>2021/2022/2023</u> 48% vīrieši 52% sievietes	Iedzīvotāju īpatsvars 2021., 2022. un 2023. gadā pa dzimumiem saglabājas nemainīgs. Novadā ir lielāks sieviešu īpatsvars, kas raksturīgi visā Latvijā kopumā.																				
6	Migrācijas saldo, reemigrācija ^{11,12}	<u>Iepriekš Saldus un Brocēnu novados kopā</u> 2022: + 72 2021: - 174 2020: - 242 2019: - 313 2018: - 278 2017: - 378	Pozitīvas izmaiņas vērojamas migrācijas datos. Migrācijas saldo līdz 2021. gadam turpināja samazināties un 2022. gadā tas sasniedzis pozitīvu rādītāju. Iedzīvotāju tendence aizbraukt mazinās, kas ir potenciāls iedzīvotāju piesaistei un attiecīgi migrācijas rādītāju uzlabojumiem. 2021./2022.g. no ārvalstīm atgriezušies dzīvot Saldus novadā 20 cilvēki. Sagaidāms, ka tuvākajā laikā varētu atgriezties vēl 6 cilvēki¹³.																				

⁸ Saldus novada pašvaldības 2022. gada publiskais pārskats. Pieejams: <https://saldus.lv/pasvaldiba/dokumenti/publiskie-parskati/>

⁹ Iedzīvotāji pēc dzimuma un vecuma grupām reģionos, pilsētās, novados, pagastos, apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās gada sākumā (pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā) 2021 – 2023. CSP mājas lapa. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_IR_IRD/IRD081 [skatīts 24.04.2023.]

¹⁰ Iedzīvotāji pēc dzimuma un vecuma grupām reģionos, pilsētās, novados, pagastos, apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās gada sākumā (pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā) 2021 – 2023. CSP mājas lapa. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_IR_IRD/IRD081 [skatīts 02.06.2023.]

¹¹ Iedzīvotāju skaits gada sākumā, tā izmaiņas un dabiskās kustības galvenie rādītāji reģionos, pilsētās un novados 1967 – 2022. CSP mājas lapa. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_IR_IRS/IRS030/table/tableViewLayout1/ . [skatīts 24.04.2023.].

¹² Iedzīvotāju skaits gada sākumā, tā izmaiņas un dabiskās kustības galvenie rādītāji reģionos, pilsētās un novados (pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā) 2021 – 2023. CSP mājas lapa. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_IR_IRS/IRS031 [skatīts 02.06.2023.].

¹³ Reemigrācija. Kurzemes plānošanas reģions. Pēc pieprasījuma [skatīts 30.05.2023.]

7	Iedzīvotāju dabiskais pieaugums ^{14,15}	Dabiskais pieaugums Saldus un Brocēnu novados kopā 2022: - 231 2021: - 248 2020: - 111 2019: - 107 2018: - 126 2017: - 141	Dabiskais pieaugums turpina būt negatīvs - ar mainīgiem rādītājiem. Dzimstība turpina būt zemāka kā mirstība.
8	Demogrāfiskā prognoze (2021. gads pret 2030. gadu) ¹⁶	Negatīvs	Saldus novadā vērojama negatīva demogrāfiskās prognozes tendence, tas notiek lielākoties zemās dzimstības, nevis migrācijas dēļ. Lielākais prognozētais iedzīvotāju skaita samazinājums 2030. gadā - Vadakstes - 40,6%, Jaunlutriņu - 32,7%, Rubas - 29,8%, Pampāļu - 31,5%, Nīgrandes - 27,1% pagastos. Mazākais prognozētais iedzīvotāju skaita samazinājums 2030. gadā - Lutriņu - 2,7%, Saldus - 3,7%, Zvārdes - 4,6% pagastos. Saldus pilsētā 2030. gadā prognozēts iedzīvotāju skaita samazinājums par 18,6% un Brocēnos par 15,2% salīdzinājumā ar 2021. gadu.

¹⁴ Iedzīvotāju skaits gada sākumā, tā izmaiņas un dabiskās kustības galvenie rādītāji reģionos, pilsētās un novados 1967 – 2022. CSP mājas lapa. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_IR_IRS/IRS030/, [skatīts 24.04.2023.]

¹⁵ Iedzīvotāju skaits gada sākumā, tā izmaiņas un dabiskās kustības galvenie rādītāji reģionos, pilsētās un novados (pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā) 2021 – 2023. CSP mājas lapa. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_IR_IRS/IRS031/table/tableViewLayout1/, [skatīts 02.06.2023.]

¹⁶ Latvijas ATR karte. Iedzīvotāju skaita pārmaiņas 2011.-2021.g. (CSP dati pagastu un pilsētu griezumā). Pieejams: <https://atr.kartes.lv/> [skatīts 25.04.2023.]

9	Dabas vērtības un resursi ¹⁷	<u>Dabas vērtības</u> 7 dabas liegumi 1 dabas parks 2 dabas pieminekļi: alejas 3 dabas pieminekļi: dendroloģiskie stādījumi 6 dabas pieminekļi: ģeoloģijas un ģeomorfoloģijas 35 novada nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas un objekti <u>Dabas resursi</u> 47% - meža zeme, 41% - lauksaimniecībā izmantojama zeme	Saldus novadā atrodas valsts nozīmes 8 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un 11 aizsargājamie dabas pieminekļi. Lielu teritorijas daļu aizņem meža zeme un lauksaimniecībā izmantojamā zeme. Novada nomaļākajās vietās ir saglabājušās relatīvi neskartas dabas teritorijas un daudzveidīga lauku vide¹⁸.
10	Kultūrvēsture ¹⁹	<u>Valsts aizsardzībā esošie kultūras pieminekļi:</u> -arheoloģiskie pieminekļi - 29 -mākslas pieminekļi - 43 -vēsturiskās notikuma vietas - 2 -arhitektūras pieminekļi - 25 -pilsētbūvniecības pieminekļi - 1 -no tiem Pašvaldības aizsardzībā esošie kultūras pieminekļi - 9	Vairums Valsts aizsardzībā esošie kultūrvēstures pieminekļi ir sliktā tehniskā stāvoklī. Nepieciešami lieli ieguldījumi to restaurācijai, infrastruktūras attīstībai, kā arī iegūt zināšanas un prasmes kultūrvēsturisko pieminekļu apsaimniekošanai.
11	Apskates objekti	Informācija par apskates objektiem pieejama: https://turisms.saldus.lv/kur-doties/ko-skatit/	Apskates objekti pieejami visā Saldus novadā un atrodas salīdzinoši tālu viens no otra. Potenciāls katrā pagastā radīt, attīstīt unikālu apskates objektu, piem., Ezeres muitas nams, Oskara Kalpaka muzejs un piemiņas vieta „Airītes”, Saldus vācu karavīru kapi pie Saldus - Ezeres šosejas, Griezes baznīca, Ķērķliņu baznīca u.c.

¹⁷ Saldus novada attīstības programma 2022. - 2028. gadam: Saldus novada pašreizējās situācijas raksturojums. Pieejams: <https://saldus.lv/pasvaldiba/dokumenti/attistibas-programma-2022-2028/>

¹⁸ Saldus novada raksturojums. Pašvaldības mājas lapa. Pieejams: <https://saldus.lv/par-mums/raksturojums/> [skatīts 24.04.2023.]

¹⁹ Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde. Dati pēc pieprasījuma. [skatīts 13.04.2023.]

1.1.2. SOCIĀLEKONOMISKS APSKATS

N. p. k.	Rādītāji	Raksturojošs lielums	Apraksts
1	Uzņēmumu skaits ²⁰	Likvidēti 2213 Jebkad reģistrēti 4808 <u>2017 - 2022</u> Reģistrēti - 567 Likvidēti – 653	No 2017. - 2022. gadam likvidēto uzņēmumu skaits ir bijis augstāks nekā reģistrēto uzņēmumu skaits. Dibināšanas un reģistrēšanās dinamika liecina par strauji mainīgu uzņēmējdarbības un likumdošanas vidi, iespējams, nespēju pielāgoties izmaiņām, noieta tirgus trūkumu, kā arī produktu un pakalpojumu neatbilstību pieprasījumam.
2	Uzņēmējdarbības formas un jomas	<u>2022 (reģistrēts no jauna, skaits)</u> SIA 91 IK 7 Z/S 1 AS 0	Novada ekonomiku pamatā veido tirdzniecības, rūpniecības, lauksaimniecības un būvniecības sektoru uzņēmumi. Nozares, kas atstāj būtisku ietekmi uz novada ekonomiku ir transports un IKT ²¹ . Pagastu teritorijā dominē lauksaimniecības nozares uzņēmumi. Visvairāk izmantotā uzņēmējdarbības forma Saldus novadā ir - SIA, vismazāk - AS un IK ²² .
3	Skolēnu mācību uzņēmumi (1.06.2023), biedrība “Latvijas mazpulki”	<u>SMU skaits</u> Druvas vidusskola SMU - 4 Saldus vidusskola SMU - 6 Saldus bērnu un jaunatnes centrs (BJC) SMU - 6	Noslēgts sadarbības līgums starp Pašvaldību un biedrību "Junior Achievement Latvia". Trīs gadu laikā izveidoti 16 skolēnu mācību uzņēmumi. Arī Biedrība “Latvijas Mazpulki” 2022.gadā īstenojusi uzņēmējdarbības projektus lauksaimniecībā (18 mazpulcēni Lutriņu, Striķu, Zirņu un Brocēnu mazpulkos).
4	Aktīvie uzņēmumi ²³	<u>Aktīvo uzņēmumu skaits</u> 2022 - 2679 2021 - 2688	Samazinājiem aktīvo uzņēmumu skaits. Uzņēmumu skaita ziņā dominē tradicionālas uzņēmējdarbības jomas - lauksaimniecība, transports, sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana, Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība, mežsīrāde, mazumtirdzniecība, uzskaites, grāmatvedības, audita un revīzijas pakalpojumi; konsultēšana nodokļu

²⁰ Uzņēmumu reģistrācijas un likvidācijas dinamika. SIA LURSOFT statistika. Pieejams: <https://statistika.lursoft.lv/lv/statistika/rajoni-un-novadi/uznemumu-skaita-dinamika/novads/saldus-novads/> [skatīts 17.04.2023.]

²¹ Latvijas ATR karte. Uzņēmējdarbība. Pieejams: <https://atr.kartes.lv/> [skatīts 04.06.2023.].

²² Subjektu reģistrācijas dinamika sadalījumā pa tiesiskajām formām. SIA LURSOFT statistika. Pieejams: <https://statistika.lursoft.lv/lv/statistika/rajoni-un-novadi/subjektu-skaita-dinamika/pa-formam/novads/saldus-novads/> [skatīts 20.06.2023.]

²³ Aktīvo uzņēmumu skaits sadalījumā pa darbības veidiem. SIA LURSOFT statistika. Pieejams: <https://statistika.lursoft.lv/lv/statistika/rajoni-un-novadi/aktivo-uznemumu-skaita/novads/saldus-novads/2023/> [skatīts 02.06.2023.]

		2020 - 2649 2019 - 2670 2018 - 2711 2017 - 2765	jautājumos; restorānu un mobilo ēdināšanas vietu pakalpojumi; taksometru pakalpojumi. Trūkst inovatīvas pieejas uzņēmējdarbībai. 2021. gadā no reģistrētajiem aktīvajiem uzņēmumiem 93% bija uzņēmumi ar darbinieku skaitu 0-9 cilvēki²⁴. Saldus novadā 2021. gadā bija reģistrēti 86 uzņēmumi uz 1000 iedzīvotājiem, Latvijas vidējais rādītājs - 87 uzņēmumi uz 1000 iedzīvotājiem²⁵. No 100 uzņēmumiem ar lielāko apgrozījumu 2022. gadā izteikti dominē ražošanas nozare. Dati kopumā liecina par salīdzinoši daudzveidīgu uzņēmējdarbības aktivitāti. Novadam raksturīgi uzņēmumi ar mazu darbinieku skaitu. Saldus novadā darbojas vairāki lieli uzņēmumi, kuru juridiskā reģistrācijas adrese ir reģistrēta ārpus Saldus novada.
5	Nodarbināto skaits, nodarbinātība pa darbības jomām un gadiem ²⁶	2022 - 11881 2021 - 12235 2011 - 11882	Kopējais nodarbināto skaits ir samērā nemainīgs. Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības, apstrādes rūpniecības, veselības un sociālās aprūpes, IKT pakalpojumu nozarēs vērojams neliels nodarbinātības pieaugums, salīdzinot 2022. gadu ar 2011. gadu. Demogrāfiskās prognozes 2030. gada dati liecina, ka iedzīvotāju skaits turpina samazināties, līdz ar to gaidāms nodarbināto samazinājums nākotnē. Nozares, kurās ir lielākais nodarbināto skaits 2022. gadā, ir lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība, apstrādes rūpniecība, vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, automobiļu un motociklu remonts, izglītība, būvniecība, transports un uzglabāšana, valsts pārvalde un aizsardzība, obligātā sociālā apdrošināšana, veselība, sociālā aprūpe.

²⁴ Tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi reģionos, valstspilsētās un novados sadalījumā pa uzņēmumu lieluma grupām pēc nodarbināto skaita un galvenajiem darbības veidiem (NACE 2. red.) 2021. CSP mājas lapa. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_ENT_UZ_UZS/UZS031/table/tableViewLayout1/ [skatīts 03.06.2023.]

²⁵ Tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi reģionos, valstspilsētās un novados uz 1000 iedzīvotājiem 2021. CSP mājas lapa. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_ENT_UZ_UZS/UZS041/table/tableViewLayout1/ [skatīts 03.06.2023.]

²⁶ Nodarbinātie iedzīvotāji 15 un vairāk gadu vecumā pēc nozares, dzimuma un vecuma grupas reģionos, valstspilsētās un novados (pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā) 2011 – 2022. CSP mājas lapa. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_EMP_NB_NBLA/EKA071/table/tableViewLayout1/ [skatīts 26.04.2023.]

6	Bezdarba līmenis ^{27,28}	Kurzeme - 6,5% Saldus novads - 4,8%	Nostabilizējies darba piedāvājumu klāsts metālapstrādē un kokapstrādē, pārējās nozarēs notiek iekšēja migrācija VRG darbības teritorijā starp uzņēmumiem, darbinieku skaitam saglabājoties relatīvi nemainīgam. 2022. gadā 50% no reģistrētajiem bezdarbniekiem bija pārstāvji no sociāli mazaizsargātām grupām: 14% - ilgstoši bezdarbnieki, 6% - jaunieši vecumā 15-24, personas ar invaliditāti - 11%, personas pēc bērnu kopšanas atvaļinājuma - 2%, bezdarbnieki pirmspensijas vecumā - 17%.
7	Sociālās atstumtības risks ²⁹	<u>Reģistrētās trūcīgas/ maznodrošinātās personas Saldus novadā</u> 2021 - 1593 2022 - 1699 <u>Iedzīvotāju ar invaliditāti skaits</u> 2022 – 2552 <u>Pirmspensijas vecuma (50 – 64 gadi) iedzīvotāju skaits 2023. gada sākumā (Īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā, %)</u> Latvija - 21% Saldus novads - 22%	Reģistrēto trūcīgo/ maznodrošināto personu skaits novadā pieaudzis Krievijas īstenotā kara Ukrainā dēļ, kā rezultātā trūcīgas/ maznodrošinātās personas statusā iekļauti Ukrainas civiliedzīvotāji. Kopumā iedzīvotāju skaits, kas reģistrēti trūcīgas/ maznodrošinātās personas statusā, saglabājas nemainīgs. Vairums no 2022. gadā reģistrētajiem iedzīvotājiem ar invaliditāti ir vecuma grupā 55 gadi un vairāk - attiecīgi pirmspensijas un pensijas vecuma cilvēki. Pirmspensijas vecuma cilvēku īpatsvars Saldus novadā 2023. gada sākumā ir lielāks kā vidēji Latvijā ³⁰ . Pensijas vecuma īpatsvars Saldus novadā 2022. gadā bija 20,7%, bet 2023. gada sākumā ir nedaudz palielinājies, sasniedzot jau 21% ³¹ .

²⁷ Bezdarba rādītāji un NVA aktivitātes 2022. Gadā (31.12.2022.), Pieejams: <https://www.nva.gov.lv/lv/2022gads> [skatīts 25.04.2023.]

²⁸ Bezdarba rādītāju raksturojums. Nodarbinātības valsts aģentūras Saldus filiāle. Pēc pieprasījuma [skatīts 17.04.2023.]

²⁹ Saldus novada Saldus sociālais dienests. Pēc pieprasījuma [skatīts 14.04.2023.]

³⁰ Pirmspensijas vecuma (50 – 64 gadi) iedzīvotāju skaits reģionos, valstspilsētās un novados gada sākumā. CSP mājas lapa. Pieejams: <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/labklajibas-un-vienlidzibas-raditaji/sociala-ieklausanas/sociala-ieklausanas-riska-grupa-pirmspensijas-vecuma-personas> [skatīts 05.06.2023.]

³¹ Iedzīvotāji pēc dzimuma un vecuma grupām reģionos, pilsētās, novados, pagastos, apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās gada sākumā (pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā) 2021 – 2023. CSP mājas lapa. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_IR_IRD/IRD081 [skatīts 24.04.2023.]

8	Mēneša vidējā darba samaksa, EUR (Bruto) ³²	<u>Saldus</u> 2021 - 1030 2018 – 843 <u>Brocēni</u> 2021 - 1026 2018 - 828 <u>Rīga</u> 2021 - 1287 2018 - 1040	Darba samaksa turpina pieaugt, tomēr tā atpaliek no darba samaksas Rīgā par 3 gadiem. Vidējā darba samaksa Saldū, Brocēnos 2021. gadā ir ekvivalenta vidējai darba samaksai Rīgā, kāda tā bija 2018. gadā. Pagastos vidējā darba samaksa nepārsniedz 1000 EUR. Vidējā darba samaksa Saldus novadā 2021. gadā bija 972 EUR, kamēr Latvijā - 1144 EUR. Vidējā darba samaksa Latvijā (2023. g. 1. cet.) ir pieaugusi un sasniedz jau 1462 EUR, Kurzemes reģionā - 1229 EUR. ³³
9	Pašvaldības kapitālsabiedrības ³⁴	SALDUS KOMUNĀLSERVISS Saldus medicīnas centrs Brocēnu sporta centrs	Pašvaldības kapitālsabiedrības nodrošina iedzīvotājus ar pamatpakalpojumiem. Medicīnas pakalpojumus nodrošina gan Pašvaldības uzņēmums SIA Saldus medicīnas centrs, gan ārstu privātprakses. Tomēr atsevišķu pakalpojumu pieejamība Saldus novadā ir ierobežota, tiek piesaistīti izbraukuma speciālisti ārpus VRG darbības teritorijas.
10	Demogrāfiskā slodze ³⁵ (uz 1000 personām) ekonomiski atkarīgo iedzīvotāju skaita attiecība pret darbaspējīgo iedzīvotāju skaitu.	2022. gads - 611	Demogrāfiskās slodzes rādītājs Saldus novadā 2022. gadā bija zemāks kā Latvijā kopumā - 619. Iespēja tādu projektu īstenošanai, kur mērķa grupa ir jaunieši.

³² Mēneša darba samaksa pēc dzīvesvietas reģionos, novados, pilsētās, pagastos (atbilstoši robežām 2023. gada sākumā), apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās (eksperimentālā statistika) 2011 – 2021. CSP mājas lapa. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_EMP_DS_DSV/RIG110/table/tableViewLayout1/ [skatīts 27.04.2023.]

³³ Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa reģionos (eiro) 2021Q1 - 2023Q1. CSP mājas lapa. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_EMP_DS_DSV/DSV041c/table/tableViewLayout1/ [skatīts 05.06.2023.]

³⁴ Pašvaldības kapitālsabiedrības. Pašvaldības mājas lapa. Pieejams: <https://saldus.lv/pasvaldiba/kapitalsabiedribas/> [skatīts 13.04.2023.]

³⁵ Demogrāfiskās slodzes līmenis reģionos, republikas pilsētās un novados gada sākumā 1990 – 2022. CSP mājas lapa. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_IR_IRD/IRD020/table/tableViewLayout1/ [skatīts 13.04.2023.]

11	NVO skaits ³⁶ (Biedrības, nodibinājumi) un jomas ³⁷	<u>587 NVO</u> <u>NVO jomas</u> Nekustamais īpašums - 44% Sports, auto, avio - 14% Pilsoniskās NVO - 13 % Izglītība, kultūra, amatniecība - 8% Medniecība, zvejniecība - 7% Bērni, jaunieši, ģimenes - 4% Sociālā joma - 2% Vide - 2% Veselība - 1% Reliģiskās biedrības - 1% Citi - 4%	Aktīvas ir 559 organizācijas. No 2019. gada līdz 2023. gada 5. jūnijam dibinātas 107 biedrības un viens nodibinājums. NVO attīstību un aktivitāti palīdz nodrošināt Pašvaldības atbalsta fondi biedrībām un SIA SCHWENK Latvija. Tiek izsludināti projektu konkursi sabiedriskā labuma vajadzībām, piešķirot finansējumu. Pašvaldība ir izstrādājusi digitālu rīku - https://www.idejukarte.lv/ . Ideju karte ir rīks, kas ļauj digitālajā kartē ievietot idejas vietējās teritorijas uzlabošanai, saņemt iedzīvotāju balsojumu par tām, kā arī nodrošina problēmu un objektu atzīmēšanu kartē.
----	---	---	---

³⁶ Subjektu reģistrācijas dinamika sadalījumā pa tiesiskajām formām. SIA LURSOFT statistika. Pieejams: <https://statistika.lursoft.lv/lv/statistika/rajoni-un-novadi/subjektu-skaita-dinamika/pa-formam/novads/saldus-novads/> [skatīts 05.06.2023.]

³⁷ Saldus rajona attīstības biedrības vietējās attīstības stratēģijas 2014. – 2020. gadam darbības īstenošanas novērtējums (2021). SRAB mājas lapa. Pieejams: https://srab.lv/wp-content/uploads/2021/10/SRAB-strate%CC%84g%CC%A7ijas-izve%CC%84rte%CC%84juma-zin%CC%A7ojums_2021.pdf

12	Izglītības sistēmas reforma, infrastruktūra ³⁸	<u>Iestāžu skaits</u> Vidusskolas 4 Pamatskolas 9 Pirmskolas izglītības iestāde - 10 <u>Bērnu skaits</u> 1.-12. klase - 1869 skolēni, t.sk tālmācībā 181 Pirmskolas izglītības iestāde - 1411 bērni Mazākais skolēnu skaits pamatskolas klasē 1-5 skolēni	Neliels skolēnu skaits klasēs, atsevišķās pamatskolās apmācības tiek nodrošinātas apvienotās klasēs. Kopš reformas uzsākšanas 2009.gadā Saldus novada izglītības sistēmā notikušas nozīmīgas izmaiņas. Slēgtas 14 izglītības iestādes: Šķēdes, Zaņa, Jaunaucē, Vadakstes, Kurzemītes, Sātiņu, Rubas, Pampāļu, Kursišu, Remtes un Jaunlutriņu pamatskola, Saldus sākumskola, Saldus 1.vidusskola, Rubas speciālā internātpamatskola. Reorganizētas 6 izglītības iestādes. Reorganizācija ir dažādi ietekmējusi bijušo izglītības iestāžu ēku turpmāko izmantošanu. Jaunaucē muižas ēkā ir izveidots muzejs, notiek pasākumi, aktīvi darbojas vietējās NVO. Vadakstes muižas ēkā ir seno lietu krātuve, telpas tiek atvērtas apskatei Muzeju naktī, šobrīd citas aktivitātes muižas ēkā nenotiek. Sātiņu skolas ēkā notiek dažādi kultūras pasākumi, tiek izmantota skolas zāle. Zaņas skolas ēkā atrodas pagastu pārvaldes administrācija un pirmsskolas grupas. Šķēdes skolas ēkā atrodas bibliotēka, dienas centrs un pārvaldes administrācija. Kurzemītes pamatskolas ēkā darbojas pirmsskolas “Sienāzītis” filiāle, sporta zāli izmanto NVO. Saldus 1.vidusskolas ēkā aktīvi darbojas dažādas sporta un kultūras NVO, deju kolektīvi. Saldus sākumskolas ēkā Saldus vidusskola nodrošina pirmsskolas un sākumskolas izglītību. Rubas speciālās internātpamatskolas ēkā savus pakalpojumus sociālā jomā nodrošina organizācija “Sarkanais krusts”, Rubas pamatskolas ēka pārdota izolē. Jaunlutriņu skolas ēkas izmantošanai tiek meklēti risinājumi, ar saviem priekšlikumiem aktīvi iesaistās vietējie NVO. Pampāļu pamatskolas ēka šobrīd ir avārijas stāvoklī, nav izmantojama sabiedriskām aktivitātēm, Kursišu pamatskolas ēka nodota izmantošanai Aizsardzības ministrijai. Atsevišķas ēkas atradušas jaunu pielietojumu vai īpašniekus. Daļai bijušo izglītības iestāžu ēku joprojām ir potenciāls kopprojektu veidošanai ēku iedzīvināšanai.
13	Mājražotāju reģistrēšanās dinamika ³⁹	26 mājražotāji	Visvairāk pārstāvētais darbības virziens: augu izcelsmes produktu pārstrāde mājas apstākļos (11 uzņēmumi), maizes un miltu izstrādājumu ražošana mājas apstākļos (8 uzņēmumi), gaļas produktu un izstrādājumu ražošana mājas apstākļos (3 uzņēmumi).

³⁸ Saldus novada Izglītības pārvalde. Dati uz 01.09.2022. Pēc pieprasījuma. [skatīts 16.06.2023.].

³⁹ Pārtikas un veterinārā dienesta Dienvidkurzemes pārvalde. Pēc pieprasījuma. [skatīts 20.04.2023.].

14	Tūrisms ^{40,41}	<u>Tūristu skaits</u> 2019 - 30479 2020 - 0 (COVID-19 ierobežojumi) 2021 - 18197 2022 - 31614, t. sk. 1% ārzemju tūristi <u>Saldus tūrisma informācijas, kultūras un sporta centra pakalpojuma saņēmēju skaits</u> 2021 - 3591 cilvēki 2022 – 7167 <u>Tūrisma mītnu skaits</u> 11 naktsmītnes	Saldus novadā ir gana plašs tūrisma piedāvājums, tomēr pastāv nepietiekama ārvalstu tūristu piesaiste, īpaši no Lietuvas. Potenciāls tūrisma nozares attīstībai, veicot ieguldījumus inovācijās, digitalizācijā un aktīvās atpūtas nodrošināšanā un sadarbībai ar tūrisma veicinošām organizācijām. Aktīvā tūrisma un kulinārā mantojuma tūrisms labi kotējas Latvijā. Viesu namu iztrūkums izjūtams lielajos svētkos un pasākumos. Ļoti nepieciešami dažādi mobilie pakalpojumi - velosipēdi, slēpes, elektriskie skrejriteņi, jo objekti ir attālu viens no otra. Ir iestrādes ar ārzemju tūristiem, īpaši Lietuvu - sadarbības projekti Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības programmā LATLIT par gidu apmācību, digitālām izstādēm. Kā attīstāma ideja - Saldus tirgus kā nakts tirgus, tūrisma objekts vai “Pirmais mājražotāju lielveikals Latvijā”/“Mājražotāju kopveikals”. Pietrūkst labsajūtas objekti, īpaši laukos, piemēram, bišu namiņi.
15	LEADER pasākumā īstenoto projektu rezultātu ietekme uz teritorijas attīstību (2014-2020), pagarinājums līdz 2022	<u>Sākta uzraudzība uz 28.06.2023.</u> Uzņēmējdarbība - 38 projekti Sabiedriskais labums - 56 projekti	Ar LEADER atbalstu attīstīta uzņēmējdarbība un dažādotas sabiedriskās aktivitātes, veikti ieguldījumi teritorijas labiekārtošanā. LEADER ieguldījums izvērtēts pētījumā https://srab.lv/ir-veikts-vietejas-attistibas-strategijas-2014-2020-gadam-novertejums/
16	Viedie ciemi	2 pagasti	Atpazīstamības zīmes “VIEDAIS CIEMS 2021” saņēmēji: Jaunmuiža. Viedajā Jaunmuižas ciemā apvienojušies Jaunlutriņu un Šķēdes pagasti. Divi ciemi Nīgrandes pagastā – Kalni un Nīgrande, kas atrodas pašā Lietuvas pierobežā, ir kopīgā ceļā uz viedo ciemu. Saņemta atpazīstamības zīme “Ceļā uz VIEDAIS CIEMS 2021”, saņēmējs: Nīgrande. Ar Latvijas Lauku foruma iniciatīvu “Viedie ciemi un ciemu attīstības plānošana” iepazīties var mājaslapā: https://laukuforums.lv/lv/archives/category/iniciativas.
17	Nekustamā īpašuma darījumi	<u>2022</u> 929, t.sk. dzīvokļu - 396. Ārpus pilsētām - 639	Darījumu aktivitāte, salīdzinot 2020. gada un 2022. gada datus, ir palielinājusies par 32%. Izteikta nekustamā īpašumu darījumu aktivitāte ārpus novada pilsētām. Darījumu aktivitāte palielinās, jo Pašvaldība rīko dzīvokļu izsoles.

⁴⁰ Saldus tūrisma informācijas, kultūras un sporta centra dati. Pēc pieprasījuma. [skatīts 14.04.2023.].

⁴¹ Naktsmītnes Saldus novadā. Booking.com mājas lapa [skatīts 14.04.2023.].

		<u>2021</u> 932, t.sk. dzīvokļu - 390 Ārpus pilsētām - 578 <u>2020</u> 629, t.sk. dzīvokļu - 249 Ārpus pilsētām – 414	Vidēji 40% no visiem darījumiem novadā ir dzīvokļu īpašumu pirkumi.
18	Mobilitāte ⁴²	Autobusu kustības intensitāte	Lai sasniegtu novada attīstības centru Saldu - visvairāk laika ceļā ir jāpatērē Rubas, Vadakstes un Nīgrandes pagastu iedzīvotājiem, daļu pakalpojumu šie iedzīvotāji saņem Ezeres pagastā un Lietuvā. Vislielākā autobusu kustības intensitāte vērojama posmos Saldus - Druva, Saldus - Brocēni, kas skaidrojams ar iedzīvotāju skaitu, nodarbinātību, izglītības iestāžu atrašanos un dažādu pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem pilsētās un tuvākajā apkārtnē.
19	Sociālā vide ⁴³		Sociālos pakalpojumus un palīdzību sniedz Sociālais dienests un tā struktūrvienības, 2 Latvijas Sarkanā krusta sociālās aprūpes centri, Samariešu apvienība un NVO.

1.1.3. VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS DARBĪBAS TERITORIJAS PAMATOJUMS

VRG darbības teritorija ir Saldus novada administratīvās teritorijas robežās atbilstoši Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumam.

Vēsturiskās un funkcionālās saites ir svarīgi faktori, kas veido sadarbību un mijiedarbību starp bijušajiem novadiem, var ietekmēt viena otru un sekmēt attīstību, piem., kopīga vēsture un tradīcijas veicina funkcionālo sadarbību, piemēram, tūrisma attīstību vai kultūras pasākumu organizēšanu. Savukārt funkcionālās saites, ekonomiskās sadarbības rezultātā, veido jaunas vēsturiskās saites un nostādnes nākotnes sadarbībai.

⁴² Latvijas ATR karte. Autobusu kustības intensitāte. Pieejams: <https://atr.kartes.lv/> [skatīts 25.04.2023.]

⁴³ Saldus novada attīstības programma 2022. - 2028. gadam: Saldus novada pašreizējās situācijas raksturojums. Pieejams: <https://saldus.lv/pasvaldiba/dokumenti/attistibas-programma-2022-2028/>

Vēsturiskās saites:

2021. gada 1. jūlijā stājās spēkā Administratīvi teritoriālā reforma, apvienojoties Saldus un Brocēnu novadam. Izveidots Saldus novads, kas atrodas iepriekšējo novadu robežās. Administratīvais centrs ir Saldus. Vēsturiski starp abiem novadiem ir izveidojies ceļu tīkls, kopīgs pakalpojumu nodrošinājums. Vietējā rīcības grupa darbojas iepriekšējā plānošanas perioda (2014 - 2020) robežās, turpinot nodrošināt un attīstīt izveidoto sadarbību un efektīvu līdzekļu izmantošanu Saldus novada attīstībai.

Funkcionālās saites:

Dažāda veida valsts un Pašvaldības pakalpojumi pieejami Saldū, ko izmanto vietējā kopiena neatkarīgi no savas dzīves vietas. Piemēram, dažādi veselības aprūpes speciālistu pakalpojumi pieejami tikai Saldū, savukārt kultūras, sporta pakalpojumi pieejami katrā pagastā. Kopumā funkcionālās saites nodrošina praktiskas priekšrocības un iespējas, veicinot sadarbību Saldus novada teritorijā, tā ļaujot efektīvāk izmantot resursus, dalīties pieredzē, veidot kopējus mērķus un attīstīt kopīgas iniciatīvas.

1.2. PARTNERĪBAS PRINCIPA NODROŠINĀŠANA

SRAB dibināta 2006. gadā. 2023. gadā tajā darbojas 7 juridiskas personas (Pašvaldība, 3 uzņēmēji, 3 biedrības) un 14 privātpersonas. SRAB veicina līdzdalību Stratēģijas izstrādē un īstenošanā, aicinot līdzdarboties jebkuru VRG darbības teritorijas iedzīvotāju, juridiskas personas. SRAB ir atvērta jaunu biedru uzņemšanai, tātad ikviens, kas dzīvo Saldus novadā, var pievienoties un aktīvi iesaistīties SRAB darbībā. Kopsapulce, ievēlot lēmēj institūciju jeb Padomi septiņu cilvēku sastāvā, ievēro pārstāvniecības principu. Šāda interešu pārstāvniecība lēmēj institūcijā ļauj sadzirdēt dažādas perspektīvas un viedokļus, veicina kopīgu lēmumu pieņemšanu un attīstību teritorijā. Tiek nodrošināti šādi pārstāvniecības veidi:

Teritoriālā pārstāvniecība:

VRG darbības teritorijā tiek nodrošināta teritoriālā pārstāvniecība VRG biedru sastāvā, kā arī Padomes sastāvā (institūcija, kas ir atbildīga par Stratēģijas īstenošanu). SRAB biedri pārstāv 8 Saldus novada pagastus, Saldus un Brocēnu pilsētu, tā nodrošinot publisko un privāto vietējo sociālekonomisko interešu pārstāvniecību un iespēju pieņemt lēmumus, kas atbilst teritorijas vajadzībām.

Mērķa grupu pārstāvniecība:

Pie aktīvākajām mērķa grupām pieder nevalstisko organizāciju pārstāvniecība. SRAB biedru vidū ir NVO pārstāvji. Padomē ievēlēti 7 locekļi, kas nodrošina lauku sieviešu un jauniešu interešu pārstāvību, NVO, uzņēmēju un Pašvaldības pārstāvniecību, kā arī Padomē ievēlēta viena fiziska persona. VRG darbības teritorijā pēdējos gados palielinājies NVO skaits, kas saistīts ar iedzīvotāju ieinteresētību vietējās kopienas attīstībā. Partnerībā tiek aicināti un piedalās ciemu aktīvākie iedzīvotāji, kas vēlas veicināt vietējās kopienas aktīvāku iesaistīšanos sabiedriskajos procesos.

Ekonomiskā pārstāvniecība:

VRG nodrošina uzņēmējdarbības nozaru pārstāvju sabalansētu interešu pārstāvniecību. Lēmēj institūcijā ir nodrošināta lauksaimnieku interešu pārstāvība (pārstāv zemnieku saimniecība). Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības intereses pārstāv Saldus Uzņēmēju biedrība, kas apvieno 26 uzņēmējus - gan fiziskas, gan juridiskas personas. Līdz ar to pārstāvniecība tiek nodrošināta lauksaimniecības, ražošanas un pakalpojumu sniegšanas nozarē.

Vietējās varas pārstāvniecība:

Vietējās varas pārstāvniecības galvenā funkcija ir pārstāvēt iedzīvotāju viedokļus un intereses lēmumu pieņemšanas procesā, kas saistīti ar vietējās politikas īstenošanu, plānošanu un resursu pārvaldību. Ar Pašvaldības lēmumu uz nenoteiktu laiku dalībai SRAB ir deleģēta viena Pašvaldības pārstāve.

1.3. TERITORIJAS STIPRO UN VĀJO PUŠU, IESPĒJU UN DRAUDU IZVĒRTĒJUMS

Stratēģijas teritorijas stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējumu pamatā ir iedzīvotāju izteiktās vajadzības un vēlmes, kuras apkopotas,

- projekts “Zelta lāpsta” - laika posmā no 2020. līdz 2023. gadam ar projekta “Zelta lāpsta” palīdzību (https://srab.lv/wp-content/uploads/2021/11/Priekslikumi_problemas-no-Zelta-lapsta-2021.docx.pdf) iegūts 103 iedzīvotāju vajadzību un priekšlikumu apkopojums, pēdējos priekšlikumus apkopojot 06.05.2023.: <https://srab.lv/aktive-iedzivotaji-tiekas-zirnos-zelta-lapsta-2023/>);
- Saldus un Brocēnu novada sabiedrības virzītas vietējās attīstības Stratēģijas 2014.-2020. gadam novērtējuma ziņojums (2021), ko īstenoja SIA LLF Sadarbība. Pētījuma autori: MSc. Kristīne Rolle, Dr.oec. Ināra Stalidzāne un MSc. Anita Selicka - <https://srab.lv/ir-veikts-vietejas-attistibas-strategijas-2014-2020-gadam-novertejums/>;
- Saldus novada attīstības programma 2022. - 2028. gadam: Saldus novada pašreizējās situācijas raksturojums 2021./2022. (<https://saldus.lv/pasvaldiba/dokumenti/posts/saldus-novada-attistibas-programma-2022-2028-gadam/>);

- Pašvaldības attīstības nodaļas vadītājas Gintas Andersones maģistra darbs “Pašvaldības teritoriālo vienību pievilcības indeksa izveides iespējas” (2022): <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/59204> ;
- Saldus vidusskolas 11. klases skolēna Riharda Ozola zinātniski pētnieciskais darbs sociālo zinātņu socioloģijas nozarē “Jauniešu prioritātes Saldus novadā un iespējas tās iekļaut un realizēt lauku attīstības Stratēģijā 2023. - 2027. gadā” (2023), darba vadītājs - Saldus vidusskolas ģeogrāfijas skolotāja Inita Valtere;
- aptauja - Saldus novada lauku attīstības barometrs (2021);
- publiski pieejamie statistikas dati;
- diskusijas fokusgrupās 6.06.-14.06. 2023. (8 grupas).

Darba gaitā identificētas vajadzības, veikta savākto datu apkopošana un analīze, un vietējo plānošanas dokumentu izpēte. Datu avoti ir nodrošinājuši svarīgu informāciju par vietējo teritoriju, tās prioritātēm un iespējām, palīdz veidot pamatotus lēmumus un plānus teritorijas attīstībai atbilstoši iedzīvotāju, ekonomiskajām un sociālajām vajadzībām.

SVID (Stiprās, vājās puses, iespējas un draudi) analīzē VRG izvēlējusies TIKAI tos rādītājus, kas raksturo būtiskākās problēmas vai priekšrocības VRG darbības teritorijā, nodrošinot vietējās sabiedrības vajadzību apmierināšanu, izmantojot LEADER pieeju un finansējuma iespējas.

N. p. k.	Stiprās puses	Iespējas, ko darām, lai izmantotu stiprās puses
1	Labs ģeogrāfiskais izvietojums un vide uzņēmējdarbības attīstībai	Būtisks priekšnoteikums uzņēmējdarbības attīstībai un publiskās infrastruktūras sakārtošanai. Turpināt attīstīt uzņēmējdarbību, sniedzot nepieciešamo finansiālo, sadarbības un konsultatīvo atbalstu, lai saglabātu/veicinātu novada ekonomisko aktivitāti
2	Daudzveidīgs kultūrvēstures un apskates objektu piedāvājums	Turpināt attīstīt tūrismu visā novadā, īpaši pievēršot uzmanību objektu pieejamībai, digitalizācijas un inovāciju ieviešanai objektu apskatei.
3	Zems reģistrētā bezdarba līmenis. Augsts nodarbinātības līmenis	Turpināt attīstīt uzņēmējdarbību, izmantot izglītības iespējas, lai saglabātu vai nodrošinātu jaunu darbavietu rašanos, nodrošināt darbinieku pārkvalificēšanās iespējas. Apgrozījuma ziņā dominē rūpniecības nozares uzņēmumi. Turpināt popularizēt STEM (tulkots no angļu valodas - Zinātne, tehnoloģija, inženierija un matemātika), tā veicinot kvalificēta darbaspēka nodrošinājumu nākotnē.

N. p. k.	Stiprās puses	Iespējas, ko darām, lai izmantotu stiprās puses
4	Aktīva sabiedrisko organizāciju darbība	Aktīvo iedzīvotāju un organizāciju stiprināšana, lai vairotu iedzīvotāju iesaisti kopienas aktivitātēs. Aktīva kopiena - pamats stiprai vietas piederības izjūtai. Stiprināt projektu sagatavošanas un īstenošanas kapacitāti.
5	Daudzveidīgs tūrisma piedāvājums, labas iestrādes aktīvās atpūtas tūrisma jomā	Turpināt attīstīt esošos un veidot jaunus aktīvās atpūtas tūrisma pakalpojumus, sekmēt ārvalstu tūristu piesaisti. Potenciāls aktīvā tūrisma un kulinārā mantojuma attīstībai, veicot ieguldījumus inovācijās, digitalizācijā, atpazīstamības veicināšanā un sadarbībai ar tūrismu veicinošām organizācijām.
6	Uzsākta viedo ciemu kustība	Nepieciešams turpināt attīstīt viedo ciemu iniciatīvas, tādējādi stiprinot novada sociālo kapitālu. Izstrādāt Viedo ciemu stratēģijas, rosināt pagastus un ciemus iegūt Viedā ciema atpazīstamības zīmi, atrast identitāti katram pagastam. Ar Latvijas Lauku foruma iniciatīvu "Viedie ciemi un ciemu attīstības plānošana" iepazīties var mājaslapā: https://laukuforums.lv/lv/archives/category/iniciativas .
7	Salīdzinoši laba novada ekonomiskā aktivitāte īpaši - pieaugoša nekustamo īpašumu darījumu aktivitāte, zems bezdarba līmenis	Saglabāt un veicināt augstas pievienotās vērtības uzņēmējdarbību, saimniecisko darbību, lai radītu vai saglabātu jaunas darbavietas. Saldus uzņēmēju biedrības kapacitātes stiprināšana. Veicināt dažādu pakalpojumu sniedzēju un ražotāju sadarbību un to kopīgu, jaunu un kompleksu pakalpojumu sniegšanu.
8	Labas izglītības un apmācību iespējas	Stiprināt konsultatīvo atbalstu, informācijas pieejamību, sadarbību starp formālās un neformālās izglītības iestādēm un NVO, izmantot Saldus tehnikuma potenciālu.
9	Aktīvi jaunieši	Stiprināt jauniešu organizāciju rašanos un kapacitāti, stimulēt jauniešu iesaistīšanos esošajās organizācijās, radīt jaunas un dažādot esošās aktivitātes.

N. p. k.	Draudi	Iespējas, ko darām, lai mazinātu draudus
1	Pesimistisks skatījums par laukiem un dzīvi laukos	Veidot lauku telpas tēlu kā piesaistošu, mūsdienīgu un daudzveidīgu teritoriju ar spēcīgu vietējo identitāti, ar kvalitatīvu kultūras un mākslas piedāvājumu. Atbalstīt radošās industrijas, jaunienācējus laukos, t.sk. mobilitātes iespējas, e-pakalpojumu pieejamību, uzņēmējdarbības uzsākšanu laukos, sociālos pakalpojumus.
2	Nepārtraukts iedzīvotāju skaita samazinājums, atsevišķu pagastu iztukšošanās nākotnē	Stimulēt labi apmaksātu darba vietu saglabāšanu/rašanos, dzīvojamā fonda/ kvalitatīvas dzīves vides, tai skaitā publiskās infrastruktūras nodrošināšanu. Netiešā veidā veicināt attālināto darbu, reemigrāciju, veicināt vienmērīga finansiālā atbalsta pārklājumu novadā.
3	Ekonomikas izaugsmes stagnācija/ kritums (zema vidējā bruto alga novadā, aktīvo uzņēmumu skaits samazinās)	Stimulēt uzņēmējdarbības attīstību vai esošās uzņēmējdarbības saglabāšanu. Mazināt darbinieku trūkumu, nodrošināt pārkvalifikāciju, veidot uzņēmējdarbības videi nepieciešamo infrastruktūru, dzīvojamo fondu, palielināt vietējo produktu noieta tirgu. Atbalstīt energoefektivitāti, IKT, digitālizāciju, inovācijas, aprites ekonomiku, atjaunojamos resursus.
4	Teritoriālās pievilcības zaudējums	Jautājums jārisina kompleksi - dzīvojamais fonds, pakalpojumu pieejamība, ceļi, mobilitāte, nodarbinātība, atpūtas iespējas u.tml. Turpināt stiprināt jauno prakšu un principu pārņemšanu un ieviešanu (viedo ciemu iniciatīva, inovācijas, zaļais kurss, aprites ekonomikas, bioekonomika, augsti pievienotās vērtības produkti un pakalpojumi, digitalizācija u.c.), kā arī atbalsts tādām iniciatīvām, kā īso pārtikas ķēžu attīstība.

N. p. k.	Vājas puses	Iespējas, ko darām, lai novērstu vājo pušu elementu ietekmi
1	Jauniešu iesaiste (Nepietiekami daudzveidīgs aktivitāšu piedāvājums, mobilitātes iespējas jauniešiem ārpus pilsētu teritorijām, piedāvājums algotam darbam jauniešiem vasaras periodā, piedāvājums praktisko iemaņu apgūšanai savai nākotnes profesijai (prakses iespējas))	Radīt jaunas saturīga brīvā laika pavadīšanas iespējas, izglītojošus pasākumus - lekcijas, pasākumus, speciālistu konsultācijas, iespējas praktisko iemaņu apgūšanai. Veidot pakalpojumu pieejamību maksimāli tuvu dzīvesvietai vai palielināt mobilitātes iespējas. Uzņēmumu un izglītības iestāžu sadarbība, uzņēmējdarbības attīstība kopumā. Stimulēt uzņēmēju interesi piesaistīt kvalificētus jaunos speciālistus. Izmantot jauniešu zināšanu potenciālu inovatīvās nozarēs.
2	Kopienų aktivitāte un dzīvotspēja	Veicināt atbalstošu vidi un resursu pieejamību kopienu līderiem un aktīvistiem. Dažādu sociālo grupu iesaiste vietējās vides izveidē un pasākumu īstenošanā. Atbalsts brīvprātīgajam darbam. Pieredzes apmaiņa un sadarbība starp kopienām Latvijā, paaudžu sadarbība. Atbalsts kopienu un NVO iniciatīvām, t.sk. to kapacitātes stiprināšanai, Kopienu ilgtspēja, noturība un identitāte, Viedie ciemi un atbalstoša vide vietēja mēroga attīstības plānu izstrādei un īstenošanai. Īstenot atbalsta un kapacitātes stiprināšanas pasākumus tām sabiedriskajām organizācijām, kas pārstāv un strādā ar mazaizsargātajām sabiedrības grupām.
3	Līdzdalība un sadarbība	Pašvaldību un sabiedrības grupu sadarbība (uzņēmēji, organizācijas, iedzīvotāji), Pašvaldības atbalsts NVO, vietējām kopienām, viedo ciemu iniciatīvām, “vertikāla” sadarbība”, t.i., no apakšas uz augšu (VRG ar nacionālām NVO, ministrijām, LAD utt.) . Lai līdzsvarotu Pašvaldības pakalpojumu pieejamību un līdzdalību, aicinājums Pašvaldībai deleģēt tās kompetencē ietilpstošus pārvaldes uzdevumus NVO (biedrībām un nodibinājumiem), piemērs sadarbībai ir Brocēnu pirts. Iespēja veidot kopprojektu.
4	Mūžizglītība un pārkvalificēšanās iespējas, izglītības daudzveidība	Mūžizglītības iespējas visiem vecumiem, t.sk. pilsoniskā izglītība, laba digitālā prasme, augstāko un vidējo izglītības iestāžu pētnieciskās intereses ietver arī lauku attīstību un sadarbību ar kopienām, Pašvaldību un uzņēmējiem, pieejamība datiem par teritoriju, zināšanām par inovācijām un esošajām praksēm. Sabiedrība strauji noveco, potenciāls “Trešās paaudzes universitātēm” jeb “Senioru skolām”.

N. p. k.	Vājas puses	Iespējas, ko darām, lai novērstu vājo pušu elementu ietekmi
5	Atbalsts esošiem un topošiem uzņēmumiem, saimnieciskās darbības veicējiem	Veicināt finansējuma pieejamību uzņēmējdarbības uzsākšanai vai esošās uzņēmējdarbības attīstībai, kā arī eksportspējas palielināšanai. Atbalstīt vietējo uzņēmumu publicitātes pasākumus/ atpazīstamības tēla veidošanu un produktu/ pakalpojumu pieejamību. Mentora iespējas uzņēmējiem, t.sk. apmācības. Vietējo uzņēmumu sadarbība un kooperācija. Stiprināt sadarbību ar dažādām atbalsta organizācijām, aktīvi konsultējot un uzrunājot potenciālos LEADER projektu īstenotājus, piemēram, Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centram (LLKC) ir lieliskas iestrādes konkursā “Laukiem būt”, LIAA Biznesa atbalsta programmu absolventi, SMU u.c.
6	Vietējo resursu izmantošana	Veicināt virzību uz energoneatkarību un energoefektīvu rīcību, jēgpilni izmantot Zemes resursus. Attīstīt īsās pārtikas piegādes ķēdes, t.sk. tirdziņi un vietējo produktu atpazīstamība. Saldus tirgus ir labs potenciāls vakara tirgus un tirgus, kā tūristu piesaistes vietas izveidei. Atbalstīt risinājumus, kas ļautu efektīvāk izmantot resursus (potenciāls A9 šoseja, ūdentilpņu malas, esošie stāvlaukumi automašīnām), pārņemt pozitīvu praksi un pieredzi (piem. Druvas saldējuma tirgotava šosejas Saldus - Kuldīga malā), palielināt privātā sektora un biedrību iesaisti sabiedrībai svarīgu pakalpojumu sniegšanā.
7	Nodarbinātība	Atbalsts uzņēmējiem, kas iesaista un apmāca jauniešus. Atbalsts daudzveidīgiem nodarbinātības modeļiem, t.sk. attālinātā darba iespējām. Atbalsts pārkvalifikācijai, sadarbībai, uzņēmējdarbības attīstībai. Atbalsts uzņēmējiem esošās darbības stabilizēšanai un noturēšanai.
8	Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība	Nodrošināt sadarbību, informācijas apriti starp NVO un NVO; NVO un uzņēmējiem; NVO un pētniecības, un izglītības iestādēm. Nepieciešams turpināt attīstīt viedo ciemu iniciatīvas, tādējādi stiprinot novada sociālo kapitālu. Stiprināt sadarbību un pieredzes pārņemšanu Latvijā un Eiropā par inovācijām, energoefektivitāti, aprites ekonomiku, sociālo uzņēmējdarbību, mazo uzņēmumu attīstību.
9	Nesakārtota dzīves vide	Iedzīvināt neizmantotās ražošanas un sabiedriskās ēkas (potenciāls kopprojektu veidošanai); dažādot sabiedriskās aktivitātes; sakārtot koplietošanas/ publisko infrastruktūru un nodrošināt tās daudzveidību; veicināt sociālās uzņēmējdarbības attīstību, sociālo pakalpojumu attīstību un pieejamību; veidot kultūras piedāvājumu ārpus pilsētu teritorijām; veicināt sadarbību dažādās dimensijās (Pašvaldība, uzņēmēji, iedzīvotāji, sabiedriskās

N. p. k.	Vājas puses	Iespējas, ko darām, lai novērstu vājo pušu elementu ietekmi
		organizācijas); palielināt sabiedrības mazāk aizsargāto grupu iesaisti un to pārstāvību; veicināt veselības pakalpojumu pieejamību; atbalstīt mobilitātes iespēju palielināšanu; attīstīt mobilo pakalpojumu pieejamību, īpaši primāro vajadzību nodrošināšanai lauku teritorijā; atbalstīt dabas teritoriju, objektu u.c. sakārtošanu, lai nodrošinātu pieejamību un vairotu vietas pievilcību; pārstrukturizēties, mainīt domāšanu par vietējiem uzņēmējiem un kopienām, tas nozīmē novērtēt un izmantot esošos cilvēkresursus, vietas potenciālu, vietējos produktus un pakalpojumus, veidot ilgtspējīgus produktus un pakalpojumus, aktivitātes, multiplikatīvu sadarbību, izmantot vietējos resursus uzņēmējdarbībā, palielināt digitalizācijas pakāpi uzņēmējdarbībā, ieviest inovācijas.
10	LEADER tēls	Nepietiekama LEADER tēla atpazīstamība VRG darbības teritorijā. Nepieciešama informēšana un konsultēšana par LEADER pieeju un Stratēģijas īstenošanu, sadarbības veidošana ar LEADER mērķauditoriju, lai radītu uzņēmējdarbības / nodarbinātības iespējas, kā arī veicinātu sabiedrības iesaisti kopienas attīstībā. LEADER tēla veidotāji un lietotāji ir iedzīvotāji, uzņēmēji un viesi, kas izmanto VRG darbības teritorijā radītos produktus un pakalpojumus, kas izveidoti ar LEADER atbalstu. Veicināt LEADER projektu/novada publicitāti un LEADER atpazīstamību. Tīklošanās pasākumu veicināšana starp projektu īstenotājiem – pieredzes apmaiņa, sadarbība, kopprojekti; regulāra sazināšanās vai vizītes projektu īstenošanas vietās.

1.4. TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS VAJADZĪBU IDENTIFICĒŠANA UN POTENCIĀLA ANALĪZE

Balstoties uz veiktajiem pētījumiem VRG darbības teritorijā, pieredzi, kas gūta, īstenojot Stratēģijas iepriekšējos periodos, situācijas priekšizpēti, teritorijas stipro un vājo pušu, draudu un iespēju apzināšanu, apkopotas teritorijas attīstības vajadzības un attīstības potenciāls. Nosakot galvenās vajadzības un potenciālās attīstības jomas, ņemts vērā arī pieejamais finansējuma apjoms, cilvēkresursi, VRG kapacitāte. Stratēģija ir veidota plašāk, lai varētu piesaistīt ne tikai ELFLA finansējumu, bet arī citus finansējuma avotus.

Nepārtraukts iedzīvotāju skaita samazinājums, atsevišķu pagastu iztukšošanās nākotnē ir viens no lielākajiem draudiem VRG darbības teritorijas attīstībai nākotnē. Tas ietekmē novada ekonomisko izaugsmi, veido pesimistisku skatījumu par laukiem un dzīvi laukos un galu galā būtiski samazina VRG teritoriālo pievilcību. Svarīga ir dzīves kvalitātes nemītīga uzlabošana laukos, kopienai meklējot kopīgas rīcības, motivējot līdzilvēkus, lai lauki ir laba vieta vietējiem iedzīvotājiem, tiem, kas atgriežas, jaunpienācējiem un viesiem. Nepieciešams līdzdarboties ar esošo

kopienu, stiprināt esošos cilvēkus un vidi, veidojot sapratni par vietējām vērtībām, spēka apziņu, identitāti un motivāciju. Varam lepoties ar aktīvām sabiedriskajām organizācijām un jauniešiem, uzsākt viedo ciemu kustību un sadarbību īstenoto projektu ietvaros. Ir potenciāls stiprināt jauniešu organizāciju rašanos un kapacitāti, stimulēt jauniešu iesaistīšanos esošajās organizācijās, atbalstīt jauniešu iniciatīvas, turpināt attīstīt viedo ciemu iniciatīvas un sadarbību Latvijas un Eiropas mērogā.

Maz ir organizāciju, kas pārstāv sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupas, joprojām nepietiekams atbalsts uzņēmējdarbībai, jo īpaši lauku teritorijā, nepietiekams aktivitāšu, nodarbinātības, izglītības un prasmju nodrošinājums jauniešiem, zema vietējo resursu izmantošana, viduvējs iedzīvotāju labklājības līmenis, nepietiekama sadarbība starp dažādām sabiedrības grupām, nepieciešami daudzpusīgi ieguldījumi dzīves vides sakārtošanā, īpaši pamatpakalpojumu nodrošināšanā, nepietiekama vietējās teritorijas, uzņēmēju un LEADER tēla atpazīstamība.

Nepieciešami ieguldījumi vietējās teritorijas sakārtošanai un sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai, kopienu ilgtspējas, noturības un identitātes vairošanai, īpaši atbalstot ieguldījumus, kas veicina vides pieejamību un drošību, jauniešu iesaisti, inovatīvu pakalpojumu un sabiedrisko aktivitāšu ieviešanu VRG darbības teritorijā.

Saldus novadam ir labvēlīgs ģeogrāfiskais izvietojums, daudzveidīgs kultūrvēstures, apskates objektu un tūrisma piedāvājums, labas iestrādes aktīvās atpūtas tūrisma jomā, salīdzinoši laba uzņēmējdarbības aktivitāte ar dominējošām tradicionālajām uzņēmējdarbības jomām, zems bezdarba līmenis, labas izglītības un apmācību iespējas. Tas ir spēcīgs potenciāls uzņēmējdarbības attīstībai, nepieciešamība pēc augstvērtīgiem produktiem un pakalpojumiem radītu labi apmaksātas darba vietas.

Pārdomāti un mērķtiecīgi ieguldījumi uzņēmējdarbības attīstībā, īpaši stimulējot ieguldījumus sociālajā uzņēmējdarbībā, inovācijās, sadarbībā, aprites ekonomikas/noslēgtā cikla ekonomikas principu ieviešanai VRG darbības teritorijā, vietējo produktu/ pakalpojumu atpazīstamībā, darbinieku produktivitātes kāpināšanā, investīcijās pamatpakalpojumos lauku teritorijā izglītības, sociālā vai veselības jomā, mūs tuvina Stratēģijas vīzijai par Saldus novadu.

Sagaidām, ka kopprojektu īstenošana stiprinās kopienas ekonomisko izaugsmi un sadarbību.

1.5. STARPTERRITORIĀLĀS UN STARPVALSTU SADARBĪBAS VAJADZĪBU NOVĒRTĒJUMS

Sadarbība starpvalstu līmenī izveidojusies ar VRG Lietuvā, Moldovā, Gruzijā, Somijā, Skotijā. Īstenoti pieci starpvalstu sadarbības projekti tūrisma, uzņēmējdarbības, jauniešu sadarbības jomā, no kuriem SRAB kā vadošais partneris ir vienā projektā. Īstenoti trīs starpterritoriālie projekti izglītības, jauniešu sadarbības jomā, no kuriem SRAB kā vadošais partneris ir divos projektos. Arī turpmāk SRAB plāno aktīvi iesaistīties projektu īstenošanā, stiprināt esošo sadarbību un veidot jaunas sadarbības saites gan Latvijā, gan arī ārvalstīs. SRAB starpterritoriālās un starpvalstu sadarbības pieredze par laika periodu no 2017. gada līdz 2022. gadam:

Starpvalstu sadarbības projekti

1. Starpvalstu projekts "Biškopības nozares attīstības veicināšana sadarbības partneru teritorijās un sabiedrības izglītošana biškopības jomā. Akronīms "Bites-Medus-Cilvēki". Vadošais partneris: SRAB.
2. URBACT iPlace "Nišu identificēšana ilgtspējīgai vietējās ekonomikas attīstībai" sadarbībā ar Pašvaldību.
3. "ACADEMY ADVENTURE LEADER" sadarbībā ar Telsu reģiona VRG (Lietuva), MALĀRDALEN VRG (Somija), Plunges reģiona VRG, NORTH-WEST (Lietuva), SRAB.
4. "Tūrisma attīstība. No tradīcijām līdz mūsdienīgam biznesam." Vadošais partneris: Ropažu Garkalnes partnerība.
5. "Savvaļas brīnumi - Wild Wonders". Vadošais partneris: biedrība "Cēsu rajona lauku partnerība".

Starpteritoriālās sadarbības projekti:

1. "Mākslas skolas pedagogu un skolēnu prasmju pilnveidošana radošās industrijas attīstīšanai sadarbības partneru teritorijās". Projekta akronīms "4xmāksla". Vadošais partneris: SRAB.
2. „Inženierzinātņu apguves popularizēšana reģiona ilgtspējīgas ekonomiskās attīstības veicināšanai” akronīms “EZIS”. Vadošais partneris: SRAB.
3. “Mājražotāju un amatnieku potenciāla attīstība un tūrisma piedāvājuma “Ražots Kurzemē” izveide”. Vadošais partneris: Biedrība “Darīsim paši”.

Starpvalstu un starpteritoriālo projektu rezultāti aplūkojami šeit: <https://srab.lv/sadarbibas-projekti/> .

Iespējamās sadarbības teritorijas: Latvija, Eiropas Savienība, Skandināvija, Eiropas Ekonomiskās zonas valstis, kā arī valstis, kurās tiek īstenota LEADER pieeja. Iespējamie sadarbības virzieni atbilstoši R5 rīcībai un M3 mērķim (M3 Spēcināt viedo ciemu attīstību, veicināt līdzdalību un starpteritoriālo un starpvalstu sadarbību (uzņēmējdarbība un kopiena).

Prioritāri esam atvērti projektiem par inovācijām, energoefektivitāti, aprites ekonomiku, sociālo uzņēmējdarbību, mazo uzņēmumu attīstību, viedo ciemu iniciatīvām. Sadarbības projektu īstenošanai ir jārada pievienotā vērtība, rezultāts, kas nepieciešams, lai teritorijā atrisinātu kādu problēmu vai vajadzību, pārņemot sadarbības partnera pieredzi, zināšanas, prasmes vai kopīgi izstrādājot jaunu risinājumu, pieeju vai metodi. Šie ir svarīgi virzieni, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību un nodrošinātu uzlabojumus vairākās jomās.

Sadarbības projektos aktualizēsīm informācijas apriti starp dažādiem partneriem: NVO un NVO; NVO un uzņēmējiem; NVO un pētniecības un izglītības iestādēm, tādējādi stiprinot novada sociālo un ekonomisko kapitālu.

2. STRATĒGISKĀ DAĻA

2.1. VĪZIJA UN STRATĒGISKIE MĒRĶI (TOSTARP STARPTERRITORIĀLĀS UN STARPVALSTU SADARBĪBAS MĒRĶI)

Sadarbojoties vietējiem iedzīvotājiem, organizācijām, uzņēmējiem un Pašvaldībai, noteikti Saldus novada teritorijas attīstības virzieni, kuru mērķi un rīcības balstītas uz vietējām vajadzībām.

Vīzija: Saldus novads kā piesaistoša, mūsdienīga un daudzveidīga teritorija ar spēcīgu vietējo identitāti un izglītotām, dzīvotspējīgām iedzīvotāju kopienām un ilgtspējīgu uzņēmējdarbību.

Atbilstoši iepriekš norādītajai vīzijai, SRAB ir izvirzījusi trīs stratēģiskos mērķus (M):

- ❖ M1 - Spēcināt vietējo ekonomiku
- ❖ M2 - Spēcināt vietējās kopienas un vietas pievilcību, t.sk. jauniešu iniciatīvas
- ❖ M3 - Spēcināt viedo ciemu attīstību, veicināt līdzdalību un starpterritoriālo un starpvalstu sadarbību (uzņēmējdarbība un kopiena)

Starpterritoriālo un starpvalstu sadarbības mērķis ir spēcināt viedo ciemu attīstību, veicināt līdzdalību un sadarbību Latvijā un Eiropā. Lai veicinātu līdzdalību un sadarbību gan Latvijā, gan Eiropā prioritāri esam atvērti projektiem par inovācijām, viedajiem ciemiem, energoefektivitāti, aprites ekonomiku, sociālo uzņēmējdarbību, mazo uzņēmumu attīstību, pieredzes pārņemšanai Latvijā un Eiropā.

Sadarbības projektu īstenošanai tiks radīta pievienotā vērtība, rezultāts, kas nepieciešams, lai VRG darbības teritorijā atrisinātu kādu problēmu vai vajadzību, pārņemot sadarbības partnera pieredzi, zināšanas, prasmes vai kopīgi izstrādājot jaunu risinājumu, pieeju vai metodi.

2.2. SASNIEDZAMIE REZULTĀTI

Mērķis	Rezultāta rādītājs mērķim	Rādītājs (skaits) 2025 - starpposms	Rīcība	Iznākuma rādītājs rīcībai	Iznākums (skaits)
M1 Spēcināt vietējo ekonomiku	Attīstīti esošie/ dibināti jauni uzņēmumi Saldus novadā	Bāzes vērtība - 0 2025. gads - 12 (starpposms) 2027. gads - 16	R1 Uzņēmējdarbība	Radīti inovatīvi produkti un/ vai pakalpojumi	8
	Radītas darbavietas	Bāzes vērtība - 0 2025. gads – 6 2027. gads – 12		Attīstīti esoši produkti un/ vai pakalpojumi	8
	Darbinieku dalība mācībās	Bāzes vērtība - 0 2025. gads - 2 2027. gads - 3		Uzlabota/ radīta tirdzniecības vieta/ platforma	2
	Jaundibināto uzņēmumu skaits lauku teritorijā, izņemot Saldus pilsētā	Bāzes vērtība - 0 2025. gads - 4 2027. gads - 6		Apmācīti darbinieki. Mērķauditorija: esošu uzņēmumu darbinieki, saskaņā ar normatīvajiem aktiem	5
			R2 Lauku biļete	Īstenots uzņēmējdarbības uzsākšanas projekts	6
M2 Spēcināt vietējās kopienas un vietas pievilcību, tai sk. jauniešu iniciatīvas	Uzlabota pakalpojumu pieejamība, kvalitāte un	Bāzes vērtība - 0 2025. gads - 7 2027. gads - 9	R3 Kopiena	Sakārtoto objektu skaits (tostarp dabas un kultūras objekti)	14

	sasniedzamība tai skaitā inovatīvi pakalpojumi				
	Dažādotas sabiedriskās aktivitātes, tai skaitā inovatīvas, sociāli iekļaujošas	Bāzes vērtība - 0 2025. gads - 12 2027. gads - 16		Īstenoto projektu skaits R3	12
	Iesaistīto jauniešu skaits, kuri gūst labumu no īstenotās iniciatīvas	Bāzes vērtība - 0 2025. gads - 60 2027. gads - 100	R4 Jauniešu iniciatīvas	Īstenoto projektu skaits R4	10
M3 Spēcināt viedo ciemu attīstību, veicināt līdzdalību un starpteritoriālo un starpvalstu sadarbību (uzņēmējdarbība un kopiena)	Teritoriālās vienības, kas gūst labumu	Bāzes vērtība - 0 2025. gads - 2 2027. gads - 4	R5 Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība	Īstenoto projektu skaits	2
	Īstenota viedo ciemu iniciatīva	Bāzes vērtība - 0 2025. gads - 1 2027. gads - 2			

2.3. INOVATĪVO RISINĀJUMU IDENTIFICĒŠANA

Inovatīvo risinājumu identificēšana ir svarīgs process, kas ļauj atrast jaunas, radošas un efektīvas pieejas problēmu risināšanai vai jaunu iespēju izmantošanai. Par inovatīviem projektiem tiek uzskatīti projekti, kas ir inovatīvi Stratēģijas līmenī, nebijis VRG darbības teritorijā. Iespējamie inovāciju veidi: produkta, pakalpojuma inovācija; procesa un tehnoloģiju inovācija; resursu inovācija; sociālā inovācija u.c. (piemēram, VRG darbības teritorijā izstrādāta aplikācija, kurā vietējie ražotāji un iedzīvotāji var apmainīties ar informāciju par pieejamajiem un pieprasītajiem pārtikas produktiem un vienoties par piegādi).

Lai stimulētu inovatīvu ideju attīstību VRG darbības teritorijā, Stratēģijā ir paredzēta lielāka finansējuma atbalsta intensitāte šādu projektu īstenotājiem, kā arī papildu punkti projektu vērtējumā.

Stratēģijā ar inovāciju saprotams:

Produkta inovācija. Produkta inovācija ietver jaunas vai ievērojami uzlabotas preces vai pakalpojumus. Produkta inovācija nozīmē būtiskus uzlabojumus tehniskajā specifikācijā, dažādās komponentēs un materiālos, pastāvošajās programmatūrās, lietotājdraudzīgumu vai citas funkcionālās īpašības.

Procesa inovācija. Procesa inovācija ietver jaunas vai ievērojami uzlabotas ražošanas vai piegādes metodes. Procesa inovācija nozīmē būtiskas izmaiņas tehnoloģijās, iekārtās un/vai programmatūrā.

Mārketinga inovācija. Mārketinga inovācija ietver jaunas mārketinga metodes, t.sk. būtisku izmaiņu veikšanu ne tikai ražojumu dizainā vai iepakojumā, bet arī produktu izplatīšanā, produktu izvietojumā vai izmaiņas cenu politikā.

Organizatoriskā inovācija. Organizatoriskā inovācija ietver jaunas organizatoriskas metodes uzņēmuma uzņēmējdarbības praksē, darba vietu organizāciju vai ārējās attiecības.

Sociālā inovācija ir labāka, efektīvāka un racionālāka (salīdzinājumā ar esošajiem) aktuālo sociālo problēmu risinājumu izstrāde un ieviešana praksē, radot jaunu sadarbības kultūru un veicinot sociālo progresu sabiedrībā. Tie varētu būt jauni produkti, pakalpojumi, modeļi, procesi, likumi, organizācijas, metode, sociālo problēmu risinājumi, prakse utt., kas vienlaikus atbilst sociālajai vajadzībai un noved pie jaunām vai uzlabotām spējām un attiecībām, kā arī līdzekļu un resursu lietderīgāka pielietojuma. Sociālo inovāciju virsmērķis ir uzlabot gan indivīdu, gan kopienu labbūtību un labklājību.

Inovāciju skaidrojumi balstīti avotos: <https://innovation.lv>; <https://socialinnovation.lv>; Sociālā inovācijas centra pētījums "LATVIJAS SABIEDRĪBAS IZPRATNE PAR SOCIĀLAJĀM INOVĀCIJĀM" https://socialinnovation.lv/wp-content/uploads/2022/11/Petijums_LV-sabiedribas-izpratne-par-socialajam-inovacijam.pdf.

3. RĪCĪBAS PLĀNS

3.1. RĪCĪBAS PLĀNS 2023.–2027. GADAM KOPĒJĀS LAUKSAIMNIECĪBAS POLITIKAS STRATĒGISKĀ PLĀNA 2023.–2027. GADAM INTERVENCĒ "DARBĪBU ĪSTENOŠANA SASKAŅĀ AR VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJU, TOSTARP SADARBĪBAS AKTIVITĀTES UN TO SAGATAVOŠANA"

Nr. p. k.	M ē r ķ ī s	Rīcība	Stratēģiskās plāna intervences aktivitāte	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa vienam projektam (eiro)	Maksimālā atbalsta intensitāte (%)	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)
1	M1	R1 Uzņēmējdarbība	Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	mācībām darbinieku produktivitātes kāpināšanai 10 000	40/ 65/ 75	kārtas plānošanas periodā, izsludinot konkursu mēnesi pirms projektu iesniegšanas/ nepārtraukto kārtu uz 3 mēnešiem
				iekārtām 50 000	40/ 65/ 75	
				būvniecībai 100 000	40/ 65/75	
2		R2 Lauku biļete		*15 000 Būvniecība nav attiecināma	40/ 65/75	
3	M2	R3 Kopiena	Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas	20 000	70/90	kārtas plānošanas periodā, izsludinot konkursu mēnesi pirms projektu iesniegšanas/ nepārtraukto kārtu uz 3 mēnešiem
4		R4 Jauniešu iniciatīvas		*6000	100% Fiksētas summas maksājums par vienu īstenotu jauniešu iniciatīvas projektu 7-25 gadi	

5	M3	R5 Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība		45 000	100%	-
---	----	--	--	--------	------	---

*Summa var mainīties saskaņā ar metodiskajiem norādījumiem

Rīcības plāns Stratēģijas mērķu sasniegšanai ietver 3 mērķus un 5 rīcības, atbalsta intensitātes un attiecināmo izmaksu apjomus vienam projektam. Atbalstu īsteno saskaņā ar Stratēģiju, Zemkopības ministrijas apstiprinātajām metodikām rīcībām R2, R4 un normatīvajiem aktiem.

Atbalsta pretendenti visās Stratēģijas rīcībās ir juridiskas un fiziskas personas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai intervencē “Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana””. VRG ir tiesības ierobežot atbalstāmās jomas un darbības, atbalsta saņēmējus, attiecināmās un neattiecināmās izmaksas, nosakot tās vietējās attīstības stratēģijā vai izsludinot projektu pieņemšanas kārtu.

Aktivitātē "Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas" atbalsta intensitāte ir 40 procenti, bet Stratēģijā ir noteiktas prioritārās jomas, kad tā paaugstināta līdz 65 procentiem vai līdz 75 procentiem. (skatīt 3.1.1. nodaļu):

- ❖ R1 Uzņēmējdarbība: atbalsts paredzēts nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības attīstībai Saldus novadā;
- ❖ R2 Lauku biļete: atbalsts paredzēts nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības uzsākšanai Saldus novada lauku teritorijā (izņemot Saldus pilsētu), produktu un pakalpojumu radīšanai, īstenojot darījumdarbības plānu.

Aktivitātē "Kopienas spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas" atbalsta intensitāte ir 70 procentu, bet Stratēģijā ir noteiktas prioritārās jomas, kad tā var tikt paaugstināta (skatīt 3.1.1. nodaļu):

- ❖ R3 - Kopiena - atbalsts paredzēts teritorijas, tostarp dabas un kultūras objektu, sakārtošanai, lai uzlabotu pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību, un sabiedrisko aktivitāšu (tostarp viedo ciemu, apmācības un interešu klubu, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citu brīvā laika pavadīšanas veidu) dažādošanai;
- ❖ R4 – atbalsts paredzēts jauniešu iniciatīvām, lai nodrošinātu iespēju iegūt dzīvei nepieciešamās prasmes, zināšanas un kompetences neformālās izglītības ceļā, kas ir īstenotas Saldus novada lauku teritorijā.
- ❖ R5 - atbalsts 100% apmērā paredzēts VRG sadarbībai gan Latvijā, gan arī ārvalstīs.

Projektu īstenošanas teritorija - VRG darbības teritorija, atsevišķiem projektiem valstspilsētas - Liepāja, Ventspils, Jelgava, Rīga. Labuma guvēji no projektu īstenošanas - VRG darbības teritorijas uzņēmēji un iedzīvotāji.

3.1.1. KRITĒRIJU APRAKSTS MAKSIMĀLĀS ATBALSTA INTENSITĀTES NOTEIKŠANAI

Stratēģijas mērķa M1 sasniegšanai ir noteiktas 5 prioritārās jomas:

1. Ilgtspējīgas un energoefektīvas uzņēmējdarbības un/vai sociālās uzņēmējdarbības attīstība
2. Uzņēmējdarbības digitalizācija darba ražīguma celšanai, inovāciju ieviešana, darbinieku produktivitātes kāpināšana
3. Vietējo resursu jēgpilna izmantošana, tai sk. pārtikas īso piegāžu ķēžu darbības un zaļo publisko iepirkumu veicināšana
4. Sadarbības sistēmas izveide uzņēmējdarbībā (multiplikatīvais efekts), tostarp kopprojektu attīstība
5. Mērķtiecīgu ieguldījumu veicināšana (Lauku biļete)

Kritērijs/ horizontālais mērķis	Mērķis/ Pazīmes	Rezultāts	Atbalsta intensitāte
P1 Ilgtspējīgas un energoefektīvas uzņēmējdarbības un/vai sociālās uzņēmējdarbības attīstība P5 Mērķtiecīgu ieguldījumu veicināšana (Lauku biļete)			
Aprites ekonomika/ noslēgtā cikla ekonomika	Atkritumu/materiālu pārstrāde un atkārtota izmantošana, piemēram, kokmateriāli, tekstilmateriāli, riepas, būvgruži, plastmasas izstrādājumi u.c.	Ieguldījumu proporcija pamatlīdzekļos, ja tā saistīta ar aprites/ noslēgtā cikla ekonomiku, vismaz 30 % no kopējā projekta budžeta	65%
Sociālā uzņēmējdarbība*	Sociālās uzņēmējdarbības attīstība, tai skaitā eksportspējīgu uzņēmumu veicināšana	Radīts jauns un/vai uzlabots esošs sociālais pakalpojums/produkts	65%
Vietējo produktu/ pakalpojumu atpazīstamība	Produkcijas realizēšanai paredzētas vides radīšanai vai labiekārtošanai	Iekārtotas vietējās produkcijas tirdzniecības/degustācijas vietas, atpazīstamības veidošana	65%
Investīcija lauku teritorijā	Investīcijām pamatpakalpojumos lauku teritorijā izglītības, sociālā vai veselības jomā	Radīts jauns vai uzlabots esošais pakalpojums/ Radīta jauna darba vieta	75%
P2 Uzņēmējdarbības digitalizācija darba ražīguma celšanai, inovāciju ieviešana, darbinieku produktivitātes kāpināšana			

Kritērijs/ horizontālais mērķis	Mērķis/ Pazīmes	Rezultāts	Atbalsta intensitāte
Inovācija	Zinātniskās, tehniskās, sociālās, kultūras vai citas jomas ideju, izstrādņu un tehnoloģiju inovācijas jaunā produktā, pakalpojumā vai procesā VRG darbības teritorijas līmenī	Inovāciju ieguldījumu proporcija vismaz 30% no kopējā budžeta	65%
Darbinieku produktivitātes kāpināšanai	Darbinieku dalība mācībās, kurās apgūst Izglītības kvalitātes valsts dienestā licencētu vai akreditētu izglītības programmu un par kuru sekmīgu apguvi tiek saņemts sertifikāts, vai maksa par transportlīdzekļa vadītāja apmācību, ja tiek iegūta atbilstošās kategorijas transportlīdzekļa vadītāja apliecība	Apmācīto darbinieku skaits	75%
P4 Sadarbības sistēmas izveides veicināšana uzņēmējdarbībā, tostarp kopprojektu attīstība un mērķtiecīgu ieguldījumu veicināšana			
Kopprojekts	Saskaņā ar normatīvajiem aktiem	Sadarbībā radīts jauns vai uzlabots esošs produkts vai pakalpojums	65%

* Sociālā uzņēmējdarbība ir preču ražošana un pakalpojumu sniegšana ar vēmi radīt sociālo ietekmi, izmantojot biznesa metodes. Sociālās uzņēmējdarbības mērķis ir risināt kādu sociālu problēmu vai radīt labumu plašākai sabiedrībai, atsakoties no maksimālas peļņas gūšanas uzņēmējam personīgi. Sociālā uzņēmējdarbība var tikt izvēsta lokāli vai starptautiski, tā var būt dažāda pēc preču ražošanas un pakalpojumu sniegšanas veida.

Avots: <https://sua.lv/kas-ir-sociala-uznemejdarbiba/> .

Stratēģijas mērķu M2 un M3 sasniegšanai ir noteiktas 4 prioritārās jomas:

1. Sociālo pakalpojumu, sociālo grupu iesaistes veicināšana un sociālo inovāciju attīstības sekmēšana
2. Sabiedrisko aktivitāšu daudzveidība un stiprināšana iedzīvotāju kopienas attīstībai, t.sk. viedo ciemu iniciatīvas, infrastruktūras sakārtošana sabiedrības vajadzībām;
3. Mērķtiecīgu ieguldījumu veicināšana (jauniešu iniciatīvas);
4. Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība, t.sk. sadarbības un līdzdalības veicināšana, kapacitātes celšana (īsteno VRG).

Lai sekmētu šo jomu attīstību, izstrādāti 4 kritēriji/ horizontālie mērķi. Projektiem, kas atbilst konkrētiem kritērijiem/ horizontāliem mērķiem, tiek piešķirta paaugstināta atbalsta intensitāte (skatīt tabulu zemāk).

Kritērijs/Horizontālais mērķis	Mērķis/ Pazīmes	Rezultāts	Atbalsta intensitāte
P1 Sociālo pakalpojumu, sociālo grupu iesaistes veicināšana un sociālo inovāciju attīstības sekmēšana P2 Sabiedrisko aktivitāšu daudzveidība un stiprināšana iedzīvotāju kopienas attīstībai, t.sk. viedo ciemu iniciatīvas, infrastruktūras sakārtošana sabiedrības vajadzībām P5 Mērķtiecīgu ieguldījumu veicināšana (jauniešu iniciatīvas)			
Inovācija	Projekti vērsti uz sociālo pakalpojumu uzlabošanu iedzīvotājiem, inovatīvu sabiedrisko aktivitāšu īstenošanu (labklājība, kultūrvide, draudzīga enerģija, reciklēšana, komunikācijas rīku izmantošana, nebijuši pasākumi, sadarbība) Piemēri: Kopienas ledusskapji Digitāli risinājumi Drēbju maiņas pasākumi Kopienas iniciatīvas neapsaimniekoto ēku un pilsētvides iedzīvināšanai Aplikācijas ikdienas atbalstam senioriem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām Lietu bibliotēkas	Īstenoti projekti. Inovāciju ieguldījumu proporcija vismaz 30% no kopējā budžeta.	90%
Jauniešu iniciatīva	Projekti rada iespēju iegūt dzīvei nepieciešamās prasmes, zināšanas un kompetences neformālās izglītības ceļā	Iesaistīto jauniešu skaits (7-25 gadi)	100%
Kopprojekts	Saskaņā ar normatīvajiem aktiem	Sadarbībā radīts jauns vai uzlabots esošs pakalpojums vai aktivitāte	90%

P1 Sociālo pakalpojumu, sociālo grupu iesaistes veicināšana un sociālo inovāciju attīstības sekmēšana P2 Sociālo grupu iesaistes veicināšana			
Vides pieejamība un drošība	Tiek sakārtota vietējā teritorija, ja attiecīgo vidi uzbrauktuves, bezmaksas stāvlaukumus, liftus, durvis, tualetes, dušas telpas – pielāgo personām ar dzirdes, redzes vai kustību traucējumiem, kā arī ratiņkrēslu un ratiņu lietotājiem.	Sakārtots objekts, nodrošināta vides pieejamība un drošība	90%

3.2. CITA ĀRĒJĀ FINANSĒJUMA NEPIECIEŠAMĪBA UN PIESAISTĪŠANAS NOVĒRTĒJUMS

Lai īstenotu Stratēģijas mērķus, var tikt piesaistīts papildus cits ārējais finansējums, kas nav LEADER finansējums. Šāda finansējuma piesaiste veicina sadarbību un partnerību arī ar citām valstīm un organizācijām, kas var sniegt papildu zināšanas projektu īstenošanā un ieguldījumu vietējās teritorijas attīstībā. Iespējamie finansējuma avoti un projektu īstenošanas jomas:

N. p. k.	Sask. ar Stratēģijas mērķi	Finanšu avots	Mērķis/ Atbalstāmie virzieni
1	M2, M3	Saldus novada nevalstisko organizāciju atbalsta fonds	Sadarbība, Jaunu ideju un projektu attīstība, iedzīvotāju aktivitāte dažādos līmeņos
2	M2, M3	Aktīvo iedzīvotāju fonds	Ilgspēja un kapacitāte, Demokrātija un kultūra
3	M2, M3	SCHWENK Latvija atklātais projektu konkurss	Sadarbība, Veselība un drošība, Izaugsme, Atbildība
4	M2, M3	Sabiedrības integrācijas fonds	Jauniešu iesaiste, brīvprātīgais darbs
5	M2	Pārrobežu sadarbības programmas, Eiropas sociālais fonds	Dažādotas sabiedriskās aktivitātes un pakalpojumi
6	M2	Borisa un Ināras Teterovu fonds	Kopiena, sociālie pakalpojumi, izglītība un zinātne
7	M1	ELFLA LA20	Vietējo uzņēmēju sadarbība ar VRG. Sadarbība pārtikas īso piegāžu ķēžu darbības veicināšanai un piedāvājuma nodrošināšanai

4. SABIEDRĪBAS VIRZĪTAS VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANA UN NOVĒRTĒŠANA, NEIETVER PROJEKTU VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJUS

4.1. VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS INFORMĀCIJAS TĪKLU VEIDOŠANAS APRAKSTS UN SADARBĪBAS NODROŠINĀŠANA AR DAŽĀDĀM TĀS DARBĪBAS TERITORIJĀ ESOŠAJĀM ORGANIZĀCIJĀM

VRG ir iesaistījusi vietējo sabiedrību Stratēģijas sagatavošanā, informējusi vietējo sabiedrību par Stratēģiju, nodevusi to apspriešanai. Lai būtiski palielinātu potenciālu Stratēģijas mērķu sasniegšanā, tiek nodrošināta aktīva sadarbības un informācijas tīklu izmantošana. 2014. gadā tika izveidota SRAB mājaslapa, kas regulāri tiek atjaunota un papildināta: <https://srab.lv/>. SRAB izmanto sociālos tīklus, drukātos medijus, sadarbojas ar partneriem informācijas izplatīšanai, sniedz klātienē, attālinātu, e- pasta, telefonisku atbalstu potenciālajiem projekta pieteikuma iesniedzējiem un īstenotājiem.

Sadarbības partneri Stratēģijas īstenošanā - Latvijas Lauku forums, Latvijas Lauku konsultāciju centrs, Lauku atbalsta dienests, Valsts Kopējās lauksaimniecības politikas tīkls, Saldus novada pašvaldība, Saldus novada uzņēmēju biedrība, Saldus novada jauniešu organizācijas - kopēji semināri, diskusijas, informatīvi pasākumi.

Iestrādes informēšanas un aktivizēšanas pasākumu īstenošanai:

Pasākums	PIRMS/PĒC Stratēģijas apstiprināšanas	Informēšanas (I) vai aktivizēšanas pasākums (A)
Aktivizēt kopienas un interešu grupas (t.sk. teritorijas iedzīvotājus, uzņēmējus, organizācijas, institūcijas u.c.)	PIRMS	A (piem., “Zelta lāpsta”, pētījumu izstrāde, vajadzību identificēšana)
Tīklošanās un sadarbība	PIRMS/PĒC	A (kopprojekti, fokusgrupas, darba grupas, intervijas, pieredzes apmaiņa; sadarbībā ar Pašvaldību, NVO, uzņēmējiem, starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība; profesionāli un sociāli kontakti)
Konsultācijas un apmācības	PĒC	I (jaunu, inovatīvu risinājumu iespējas; kapacitātes celšana; informēšana un konsultēšana par LEADER pieeju un Stratēģijas īstenošanu)

Stratēģijas un īstenoto projektu rezultātu popularizēšana	PĒC	I (piem., publikācijas vai sižeti plašsaziņas līdzekļos, sociālajos tīklos, sanāksmēs u.c.)
Iniciatīvas, kas stiprina kopienas, pilsonisko sabiedrību	PĒC	A (piem., atbalsts izmantojot AIF projektu fondu, SCHWENK, Pašvaldības projektu fondu)
Aktīvās sadarbības un informācijas tīklu pieejas izmantošana	PIRMS/PĒC	A (piem., mājaslapa, Facebook, masu mediji, partneru sociālie tīkli)

4.2. PAPILDINĀTĪBAS NODROŠINĀŠANA AR EIROPAS SAVIENĪBAS KOHĒZIJAS POLITIKAS PROGRAMMU 2021.-2027.GADAM SPECIFISKAJĒM ATBALSTA MĒRĶIEM UN EIROPAS SAVIENĪBAS ATVESEĻOŠANĀS UN NOTURĪBAS MEHĀNISMA PLĀNU

Stratēģijas mērķi saskan ar Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.-2027.gadam specifiskajiem atbalsta mērķiem un Atveseļošanās un noturības mehānisma plānu, tādējādi nodrošinot kopēju redzējumu un vienotu virzienu attīstībai. SAM papildinātības apraksts veidots, pamatojoties uz 16.11.2021. Ministru kabineta rīkojumu Nr. 841 "Par Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmu 2021.–2027. gadam".

EIROPAS SAVIENĪBAS KOHĒZIJAS POLITIKAS PROGRAMMA 2021.-2027.GADAM			
N.p.k.	Specifiskais atbalsta mērķis un pasākumi	Apraksts	Stratēģijas mērķis
1	1.2.3. SAM "Veicināt ilgtspējīgu izaugsmi, konkurētspēju un darba vietu radīšanu MVU, tostarp ar produktīvām investīcijām"	1.2.3.1. Atbalsts MVU inovatīvas uzņēmējdarbības attīstībai	M1 M3
2	1.3.1.SAM Izmantot digitalizācijas priekšrocības iedzīvotājiem, uzņēmumiem, pētniecības organizācijām un publiskajām iestādēm	1.3.1.1. IKT risinājumu un pakalpojumu attīstība un iespēju radīšana privātajam sektoram	M1

3	2.1.1.SAM "Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana"	2.1.1.2. AER izmantošana un energoefektivitātes paaugstināšana rūpniecībā un komersantos	M1 M3
4	2.1.4.SAM "Atjaunojamo energoresursu enerģijas veicināšana – saules enerģija u.c. AER elektroenerģija"	-	M1 M3
5	2.2.2.SAM "Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana"	2.2.2.1. Atkritumu pārstrāde un reģenerācija, šķirošana 2.2.2.4. Aprites ekonomikas principu ieviešana	M1 M3
6	4.1.1.SAM "Nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpei un stiprināt veselības sistēmu, tostarp primārās veselības aprūpes noturību"	4.1.1.3. Primārās veselības aprūpes lomas stiprināšana, attīstot infrastruktūru	M1
7	4.2.4.SAM "Veicināt mūžizglītību, jo īpaši piedāvājot elastīgas prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas visiem, ņemot vērā uzņēmējdarbības un digitālās prasmes, labāk prognozējot pārmaiņas un vajadzību pēc jaunām prasmēm, pamatojoties uz darba tirgus vajadzībām, atvieglojot karjeras maiņu un sekmējot profesionālo mobilitāti"	4.2.4.2. Atbalsts pieaugušo individuālajās vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai 4.2.4.3. Digitālo prasmju pilnveide	M1 M2 M3
8	4.3.2.SAM "Kultūras un tūrisma lomas palielināšana ekonomiskajā attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajās inovācijās"	-	M1 M2 M3
9	4.3.3.SAM "Uzlabot visu darba meklētāju, jo īpaši jauniešu – it sevišķi, īstenojot garantiju jauniešiem ilgstošo bezdarbnieku un darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, un ekonomiski neaktīvo personu piekļuvi nodarbinātībai un aktivizācijas pasākumiem, kā arī veicinot pašnodarbinātību un sociālo ekonomiku"	4.3.3.3. Atbalsts sociālajai uzņēmējdarbībai	M1 M3
10	4.3.6.SAM "Veicināt nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto cilvēku, tostarp vistrūcīgāko un bērnu, sociālo integrāciju" un	4.3.6.6. Bērnu pieskatīšanas pakalpojumi 4.3.6.7. Starpnozaru sadarbības un atbalsta sistēmas izveide bērnu veselīgai attīstībai un sekmīgai pašrealizācijai	M1

11	4.4.1.SAM “Veicināt nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto personu sociālo integrāciju, izmantojot sociālās inovācijas”	4.4.1.1. Atbalsts jaunām pieejām sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanā (inovācijas)	M1 M2 M3
12	5.1.1.SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana”	5.1.1.1. Infrastruktūra uzņēmējdarbības atbalstam 5.1.1.3. Publiskā ārtelpas attīstība 5.1.1.4. Viedās pašvaldības 5.1.1.6. “Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība”	M1 M2 M3
13	6.1.1.SAM “Pārejas uz klimatneitralitāti radīto ekonomisko, sociālo un vides seku mazināšana visvairāk skartajos reģionos”	6.1.1.3. Atbalsts uzņēmējdarbībai nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstībai, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku 6.1.1.4. Uzņēmējdarbības “zaļināšanas” un produktu attīstības pasākumi, veicinot energoefektivitātes paaugstināšanu un energoefektīvu tehnoloģiju ieviešanu uzņēmumos”	M1
EIROPAS SAVIENĪBAS ATVESEĻOŠANĀS UN NOTURĪBAS MEHĀNISMA PLĀNS			
N.p.k.	Atbalsta mērķis/pasākums	Apraksts	Stratēģijas mērķis
1	2.3.2.1.i. investīcijas „Digitālās prasmes iedzīvotājiem t.sk. jauniešiem”	Saskaņots ar Pašvaldību. «Sabiedrības digitālo prasmju attīstība». Projekta mērķis ir veicināt digitālo pašapkalpošanās prasmju attīstību sabiedrībā, tādējādi veicinot personu veiksmīgāku iekļaušanos sabiedrībā, t.sk. nodarbinātībā, ikdienas sadzīves jautājumu mūsdienīgā risināšanā un dzīves kvalitātes uzlabošanā; “Digitālā darba ar jaunatni sistēmas attīstība pašvaldībās” JSPA koordinē, kur projekta mērķis ir attīstīt digitālā darba ar jaunatni sistēmu pašvaldībās, lai nodrošinātu jauniešiem plašas iespējas attīstīt un pielietot savas digitālās prasmes.	M2

4.3. PROJEKTU VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJU NOTEIKŠANAS PRINCIPI UN KĀRTĪBA, TOSTARP INTEREŠU KONFLIKTA NOVĒRŠANA

Projektu iesniegumu vērtēšanas kārtība VRG tiek īstenota saskaņā ar normatīvajiem aktiem un atbilstoši SRAB statūtiem, Padomes nolikumam un projektu vērtēšanas komisijas nolikumam.

Projektu vērtēšanas kritēriji izstrādāti, balstoties uz iepriekšējo VRG pieredzi un ievērojot gan vispārīgos, gan specifiskos projekta vērtēšanas kritēriju noteikšanas principus, atspoguļojot arī to saikni ar Stratēģijā minētām prioritātēm: .

- atbilstības princips - vērtēšanas kritēriji vērtē, lai projektu pieteikumos plānotās aktivitātes un mērķi sniedz tiešu ieguldījumu Stratēģijas rīcību un mērķu sasniegšanā;
- vienlīdzības princips - izstrādātie vērtēšanas kritēriji nav diskriminējoši un ir vienlīdzīgi attiecībā pret visiem, kas var pretendēt uz atbalstu;
- ilgtspējas princips - vērtēšanas kritēriji veicina projekta rezultātu saglabāšanu, izmantošanu un attīstību turpmāk;
- inovācijas princips – kritēriji vērtēs projektos paredzēto iniciatīvu un aktivitāšu novitāti VRG teritorijā;
- prioritāšu princips paredz, ka vērtēšanas kritērijos tiks vērtēts, vai projektu pieteikumos tiks sekmētas iniciatīvas, kas Stratēģijā ir noteiktas kā īpaši atbalstāmas/ ar paaugstinātu atbalsta intensitāti;
- atklātības princips - kritēriji un to vērtējums būs atklāts un pieejams projektu iesniedzējiem, vērtēšanas process tiks nodrošināts caurspīdīgs.
- taisnīguma princips - pret visiem projektu iesniedzējiem tiks ievēroti vienādi vērtēšanas kritēriji un principi, nepieļaujot interešu konflikta riskus.

Lēmumu par projekta iesnieguma atbilstību Stratēģijai un par publiskā finansējuma pietiekamību pieņem SRAB Padome atbilstoši Padomes nolikumam. Lai nodrošinātu objektīvu projektu iesniegumu vērtēšanas procesu un lēmumu par publiskā finansējuma piešķiršanu, iesaistītās personas (administratīvais vadītājs, projektu vērtētāji, Padomes locekļi, Padomes sēdes protokolētājs) neveic nekādas darbības, kas var radīt konfliktu starp šīm personām un projekta iesniedzēju. Iesaistītās VRG personas, kurām ir amatpersonas statuss, paraksta Interesu deklarāciju uzsākot pildīt amatpersonas pienākumus. Pārējās iesaistītās personas Interesu deklarāciju paraksta pirms projektu vērtēšanas un/vai dalības lēmuma pieņemšanā.

Interesu konflikts ir pārkāpums un tas pastāv, ja radušies apstākļi, kas apdraud iesaistīto personu funkciju izpildi neatkarīgā un objektīvā veidā. To traucē pildīt iemesli, kas saistīti ar ģimeni, emocionālajām saitēm, politisko vai nacionālo piederību, ekonomiskajām interesēm vai jebkādām citām tiešām vai netiešām personīgajām interesēm.

Ja interešu konflikts nepastāv, iesaistītās personas paraksta apliecinājuma sadaļu A (skatīt veidlapu zemāk). Ja interešu konflikts pastāv, attiecīgā persona par to ziņo SRAB un pārtrauc jebkādu darbību, parakstot apliecinājuma sadaļu B (skatīt veidlapu zemāk). SRAB turpmāk veic pasākumus, kas ir piemēroti, lai novērstu interešu konflikta rašanos.

VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS SALDUS RAJONA ATTĪSTĪBAS INTEREŠU DEKLARĀCIJA

Vārds, uzvārds	
Organizācija, amats	
Projektu konkursa nosaukums, kārtā, rīcība	

A

1. Apliecinu, ka nepieņemšu lēmumu/nevērtēšu projekta iesniegumus, kurus iesniegs projektu iesniedzējs vai partnerinstitūcija, kuros esmu darbinieks vai biedrs.
2. Apliecinu, ka negūšu finansiālu vai mantisku labumu ne no viena projekta, kura vērtēšanā/lēmuma pieņemšanā būšu piedalījies.
3. Apliecinu, ka nepieņemšu lēmumu/nevērtēšu projekta iesniegumus, kurus iesniegs mani radinieki (tēvs, māte, vecmāte, vectēvs, bērns, mazbērns, adoptētais, adoptētājs, brālis, māsa, pusmāsa, pusbrālis, laulātais) vai partneri, no kuriem iespējams gūt labumu. Ja vērtēšanas procesa laikā atklāsies, ka šāda saistība pastāv, es nekavējoties atkāpšos no šī projekta lēmuma pieņemšanas/ vērtēšanas procesa.
4. Apliecinu, ka nepastāv ne objektīvi, ne subjektīvi iemesli, kas man traucētu veikt objektīvu projekta iesniegumu vērtēšanu/ lēmuma pieņemšanu. Ja vērtēšanas procesa laikā atklāsies, ka šādi iemesli pastāv, es nekavējoties atkāpšos no konkrētā projekta vērtēšanas/balsošanas procesa.
5. Apņemos neizpaust personām, kuras nav vērtēšanas komisijas/Padomes locekļi, jebkādu informāciju un dokumentus, kas man kļuvuši pieejami vai zināmi, vērtējot projektu iesniegumus, kā arī apņemos lietot minētos dokumentus un informāciju tikai projektu iesniegumu vērtēšanai un lēmuma pieņemšanai par tiem. Es apņemos nepaturēt un nenodot citām personām jebkādu rakstisku vai elektronisku informāciju par projektu iesniegumiem un to vērtējumu.
6. Apņemos nepalīdzēt, neatbalstīt projektu iesniegumu iesniedzējus vai personas, kuras ir ieinteresētas lēmumā par projektu iesniegumu.
7. Es pilnībā apzinu, ka, neievērojot šajā apliecinājumā rakstīto, varu tikt atbrīvots no projektu iesniegumu vērtēšanas/balsošanas. Biedru kopsapulcē var tikt ierosināts jautājums par atbrīvošanu no Padomes locekļa pienākumiem.
8. Apņemos neizpaust vērtēšanas/balsošanas informāciju nevienam vērtēšanas komisijas loceklim, darbiniekam, ekspertam, kamēr šī persona nebūs parakstījusi šo apliecinājumu un apņēmusies ievērot tajā minētos noteikumus.

Datums:

Paraksts: _____

B

Informēju, ka man ir apstākļi, kuru dēļ es varētu nonākt interešu konfliktā un kuri varētu ietekmēt manu objektivitāti lēmumu pieņemšanā:

(papildus informācija par apstākļiem, kas veido interešu konfliktu, norādot attiecīgo projekta iesniedzēju)

Datums: _____

Paraksts: _____

Vispārīgi nosacījumi projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju piemērošanai:

1. Projekta iesniegums tiek vērtēts atbilstoši projektu vērtēšanas kritērijiem. Projektam piešķir noteiktu punktu skaitu atbilstoši katram vērtēšanas kritērijam, kas nosaka projekta atbilstību Stratēģijai. Vērtētājs, vērtējot projekta iesniegumu, piešķir tikai tādu punktu skaitu, kas ir apstiprināti Stratēģijā. Pamatkritērijs par projekta atbilstību Stratēģijai norādītajai rīcībai tiek vērtēts ar “Atbilst” vai “Neatbilst”, ja kritērija vērtējums ir “Neatbilst” projekts netiek vērtēts pēc projekta atlases kritērijiem. Ja projekta vērtētājs kādā no kritērijiem piešķir mazāku punktu skaitu vai norāda, ka projekts neatbilst pamatkritērijam (atbilstība rīcībai), tiek sniegts skaidrojums, pamatojoties uz kuru, tiek piešķirts attiecīgais vērtējums.

2. Vērtējot projekta iesnieguma atbilstību kritērijiem, jāņem vērā projekta iesniegumā pieejamā informācija, kā arī pārbaudē uz vietas konstatētais (ja ir veikta pārbaude uz vietas*). Vērtējumu nevar balstīt uz pieņēmumiem vai citu informāciju, ko nav iespējams pārbaudīt, vai kas neattiecas uz konkrēto projekta iesniegumu. Tomēr, ja vērtētāja rīcībā ir kāda informācija, kas var ietekmēt projekta vērtējumu, rakstveidā jānorāda konkrēti fakti un informācijas avoti, kas pamato un pierāda vērtētāja sniegto informāciju.

* par pārbaudes veikšanu uz vietas vienojās projektu vērtētāji, ja, vērtējot projekta iesniegumu, nav iespējams gūt pārliecību par projektā paredzētajām darbībām. Pārbaudes veikšana uz vietas tiek fiksēta kontroles ziņojumā.

3. Vērtējot projekta iesniegumu, jāpievērš uzmanība projekta iesnieguma vērtēšanā sniegtās informācijas saskaņotībai starp visām projekta iesnieguma sadaļām, tās pielikumiem un papildus iesniegtiem dokumentiem, kuros informācija ir minēta. Ja informācija izvērtēšanai nav pietiekama, projektu vērtēšanas komisija lemj par rakstiskas informācijas pieprasīšanu atbalsta pretendenta.

4.4. SABIEDRĪBAS VIRZĪTAS VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAS UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANAS PROCEDŪRA

Stratēģijas izstrāde veikta, ņemot par pamatu iepriekšējā perioda stratēģijas novērtēšanas rezultātus, aktuālo statistiku, pētījumus, diskusijas ar fokusgrupām un identificētās vietējās teritorijas attīstības vajadzības. Iepriekšējā plānošanas perioda datu analīze nodrošina SRAB darbības pēctecību.

Par pastāvīgo uzraudzību un periodisko novērtēšanu atbildīgs ir VRG administratīvais vadītājs, kas ietver ne tikai nepieciešamo rādītāju apzināšanu, bet arī turpmākās darbības Stratēģijas īstenošanai, nepieciešamības gadījumā pielāgojot Stratēģijas rīcības plānu mainīgajiem VRG darbības teritorijas attīstības apstākļiem. Administratīvais vadītājs organizē VRG darbu, sadala pienākumus, atbild par atskaišu sagatavošanu,

informācijas izplatīšanu, aktivizēšanas pasākumu plānošanu un īstenošanu, projektu īstenošanas saturisko uzraudzību (tiek veikta klātienē pārbaude, lai pārliecinātos, ka projekts tiek īstenots atbilstoši projektā paredzētajām darbībām, plāniem, mērķiem). SRAB Padome uzraudzībā piedalās kā lēmēj institūcija, kas uzrauga procesu un sniedz ieteikumus VRG darbības uzlabošanai.

Pastāvīgu Stratēģijas īstenošanas uzraudzību VRG veic regulāri apkopojot datus par projektiem, analizējot projekta kārtu gaitu un rezultātus, aktivizēšanas pasākumu pieredzi. Pastāvīgas Stratēģijas uzraudzības mērķis ir sekot līdzi Stratēģijas īstenošanas procesam, lai vajadzības gadījumā pilnveidotu īstenošanas darbības.

Stratēģijas periodisku novērtēšanu VRG veic ik gadu, sākot ar 2025.gadu, apkopojot Stratēģijas sasniegtos rezultātus un iesniedzot tos LAD saskaņā ar normatīvo regulējumu. Divas reizes plānošanas periodā tiek apkopota informācija par LEADER pieejas īstenošanu - vidus termiņa un gala novērtējumā. Informācija par Stratēģiju, uzraudzības un novērtēšanas rezultātiem tiek publicēti SRAB tīmekļa vietnē: <https://srab.lv/>.

Stratēģija nodrošina vienādas iespējas, tajā skaitā cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un jauniešiem VRG Stratēģijas īstenošanā, ko apliecina gan Rīcības plāns, gan izvirzītie prioritārie horizontālie mērķi, gan projektu vērtēšanas kritēriji. Tāpat Stratēģija veido sinerģiju un papildinātību ar Pašvaldības attīstības programmu, sakoordinējot rīcības.

4.5. SABIEDRĪBAS VIRZĪTAS VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAS ORGANIZĀCIJA

Stratēģijas īstenošanu, t.sk. komunikācijas pasākumus, īsteno VRG administrācija- administratīvais vadītājs un Stratēģijas īstenošanā iesaistītie VRG darbinieki, kuru darba pienākumi noteikti amatu aprakstā. VRG administrācija izstrādā Stratēģiju, organizē tās īstenošanu un nodrošina aktivizēšanas procesu, izvērtē, kādi cilvēkresursi ir nepieciešami, kāda ir iesaistīto personu atbildība, paredzētais budžets administratīviem izdevumiem, VRG darbības virzieni.

Augstākais lēmējorgāns – biedru sapulce Stratēģijas īstenošanā tieši neiesaistās. SRAB ir iesaistīti 20 biedri (31.12.2022.) un tā ir atvērta jaunu biedru uzņemšanai. SRAB kopsapulce apstiprina un atbrīvo no amata Padomi (7 locekļi). Padome izveido projektu vērtēšanas komisiju. Padome iesaistās, pieņemot lēmumus saistībā ar Stratēģiju un tās grozījumiem, vērtēšanas komisijas darba nodrošināšanu. Projektu vērtēšanas komisija iesaistās tieši - nodrošina saņemto projektu iesniegumu vērtēšanu atbilstoši Padomes apstiprinātajam projektu vērtēšanas komisijas nolikumam. Projektu vērtēšanas komisija sniedz priekšlikumu Padomei par projektu iesniegumu atbilstību Stratēģijai. SRAB finansiālās un saimnieciskās darbības kontroli veic revidents, kuru ieceļ biedru sapulce uz vienu gadu.

Stratēģija tiek īstenota, piesaistot ELFLA fonda finansējumu savas darbības nodrošināšanai, Stratēģijas iedzīvināšanas pārvaldībai, uzraudzībai un novērtēšanai, tostarp teritorijas aktivizēšanai un publicitātes pasākumiem, kas ir 17 % no Stratēģijas īstenošanai piešķirtā publiskā finansējuma.

Atbalsta intensitāte SRAB darbības nodrošināšanai ir 100%. Stratēģijas mērķu sasniegšanai var tikt izmantotas citu atbalsta fondu piedāvātās iespējas.

VRG atbalstam piemērots vienotas likmes finansējums izmaksām, kas nav personāla izmaksas, saskaņā ar Vispārējās regulas Nr.2021/1060 56.panta 1.punktu – vienota likme 40 % no atbilstīgajām tiešajām personāla izmaksām var izmantot, lai segtu darbības atlikušās atbilstīgās izmaksas.

Īpaša uzmanība tiek pievērsta sabiedrības aktivizēšanai un kapacitātes veidošanai ar nolūku veicināt informācijas apmaiņu starp iesaistītajām un ieinteresētajām personām, vietējās sabiedrības iesaisti un sadarbību vietējās attīstības procesiem nozīmīgu jautājumu risināšanā, pieredzes apmaiņu, nepieciešamo zināšanu iegūšanu un citus resursus, veiksmīgai Stratēģijas īstenošanai, tāpat arī sniegt atbalstu potenciālajiem atbalsta saņēmējiem projektu ideju radīšanā, projektu izstrādāšanā un projektu iesniegumu sagatavošanā un projekta iesnieguma aizpildīšanā, tādā veidā uzlabojot projektu kvalitāti, kā arī sniedzot atbalstu projekta īstenošanas un uzraudzības laikā.

5. FINANSĒJUMA SADALES PLĀNS

Nr. p.k.	Mērķis	Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam intervencē	
		Atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalstu Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam intervencē)	Atbalsta apmērs (eiro)*
1	M1 Spēcināt vietējo ekonomiku	53,4%	872 293,77
3	M2 Spēcināt vietējās kopienas un vietas pievilcību, t.sk. jauniešu iniciatīvas	41%	669 738,67
3	M3 Spēcināt viedo ciemu attīstību, veicināt līdzdalību un starpteritoriālo un starpvalstu sadarbību (uzņēmējdarbība un kopiena)	5,6%	91 476,50
Kopā		100%	1 633 508,94
t. sk. uzņēmējdarbības attīstībai		53,4%	872 293,77